

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Michaela Pazderová

Možnosti a limity bezplatného právního poradenství v ČR

Diplomová práce

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Možnosti a limity bezplatného právního poradenství v ČR“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne (datum)

(Podpis autora textu)

Poděkování:

Mé poděkování patří vedoucímu této diplomové práce JUDr. et Mgr. Zdeňkovi Kopečnému za odborné vedení a podnětné konzultace.

Zároveň mockrát děkuji své rodině a svému příteli za jejich podporu a trpělivost nejen při psaní diplomové práce, ale během celé doby mého studia.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Základní pojmy	9
2.1. Rovnost zbraní („égalité des armes“, „equality of arms“)	9
2.2. Právní pomoc	10
2.2.1. Právní pomoc vs. právní služba	11
2.2.2. Typy právní pomoci.....	12
3. Osoby poskytující právní pomoc	13
3.1. Advokát.....	13
3.2. Notář	13
3.3. Soudní exekutor.....	14
3.4. Patentový zástupce a daňový poradce.....	15
3.5. Ostatní osoby poskytující právní pomoc.....	15
4. Bezplatná právní pomoc	16
4.1. Poskytování bezplatné právní pomoci mimo řízení.....	17
4.1.1. Občanské poradny.....	17
4.1.2. Studentské právní poradny	18
4.2. Poskytování bezplatné právní pomoci v řízení.....	19
4.2.1. Občanskoprávní řízení	19
4.2.2. Řízení v oblasti správního práva.....	23
4.2.3. Trestní řízení.....	24
4.2.4. Řízení o ústavní stížnosti.....	28
5. Bezplatná právní pomoc zprostředkovaná Českou advokátní komorou.....	30
5.1. Bezplatná právní porada zprostředkovaná Českou advokátní komorou	30
5.2. Bezplatné poskytnutí právní služby zprostředkované Českou advokátní komorou	32
5.3. Bezplatná právní pomoc poskytovaná cizincům	34
6. Statistika zpracovaných dat z oblasti bezplatné obhajoby v trestních řízeních.....	35
6.1. Průběh sběru dat	35
6.2. Výsledná statistika soudních krajů	37
6.3. Výsledné statistiky jednotlivých soudů	39
7. Komparace českého pro bono právního systému se slovenským.....	41
7.1. Právní pomoc poskytovaná v rámci soudního řízení	41
7.2. Ostatní právní pomoc.....	43

8. Závěr	45
Seznam použité literatury	48
Abstrakt	52
Klíčová slova	53
Přílohy	54

1. Úvod

Hlavním cílem této práce je objasnění systému právních porad a určení advokáta k poskytnutí právních služeb, jakož i osvobození od soudních poplatků a celkovému přístupu k soudu osobám, které si nemohou dovolit uhradit náklady spojené s vyřešením jejich právních problémů. V poslední době je toto téma velmi aktuální vzhledem k přibývajícimu množství soudních či mimosoudních sporů, a to s ohledem na ceny právních služeb určených jak smluvní odměnou, tak i advokátním tarifem.

Státem zajišťovaná právní pomoc může usnadnit propojení teorie ústavně zaručených práv rovnosti a přístupu k soudu s praxí, která se vlivem rozdílů majetkových poměrů jednotlivých osob velice liší. Lidé mohou právě z důvodu své nemajetnosti rezignovat na ochranu svých práv pod tíhou její nákladnosti i přes to, že je pro ně každé jiné řešení dosti nevýhodné. Z těchto situací dochází například k přistoupení na různé znevýhodňující mimosoudní dohody. Potom se však nabízí otázka, zda soudnictví jako prostředek k ochraně práv každého člověka splňuje účel a opravdu směřuje a slouží k tomu, k čemu sloužit má. Ve společnosti se vyskytují různé názory na bezplatné „podání ruky“ ať už advokátem, nebo jinou osobou poskytující právní pomoc. Jeden z názorů je i ten, že je chudoba přirozený jev, který se musí vyskytovat, aby vývoj společnosti pokračoval dál. Samozřejmě se i hranice chudoby posouvá spolu s vývojem společnosti. Ti, kteří jsou za chudé považováni dnes, by před pár stovkami let byli bráni jako bohatí.¹

Kdybychom tedy brali chudobu v přirozeném pojetí, logicky by nám z toho vyplynulo, že je normální, že si chudí lidé nemohou právní pomoc dovolit. Je totiž spousta takových věcí, které si nemohou dovolit, a je to tak v pořádku, jelikož je pak motivací, aby lidé pracovali, vydělávali peníze a měli tak dostatek finančních prostředků na zaplacení právní pomoci. Nicméně problém v tomto přirozeném chápání chudoby je v tom, že v demokratické společnosti, řízené zákony, musí být právo přístupné všem. Kdyby tomu tak nebylo, společnost by nebyla řízená právem, protože některým občanům by se ve skutečnosti část jejich práv odebrala, znemožnil by se jim přístup k soudu a byli by tak izolovaní od možnosti domáhat se svých práv. V žádné občanské demokratické společnosti nemůže být přístup k právnímu systému na příděl a dostupný jen části občanů. To platí zejména pro práva na ochranu základních lidských práv každého jedince². Tudiž nerovnost mezi lidmi v majetkové sféře je

¹ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2001, s.1

² HAROZ, Michael J. Právní pomoc a pro bono — kdo by se měl zajímat a proč. In KOPAL, Jiří (ed). Právní služby: pro bono a pomoc zajišťovaná státem. Boskovice: Artron 2005, s.r.o., 2008, s. 11 - 23

zcela normální a přirozená, ale právo by mělo zajistit, aby bylo čistě na rozhodnutí jedince, jestli bude chtít hájit svá práva, která mu legislativa přiznává. Toto rozhodnutí by nemělo být ovlivněno jeho majetkovou a sociální situací. Cesta bezplatné právní pomoci je tedy cesta k překonání překážek v přístupu méně majetných ke spravedlnosti.

Chtěla bych tuto práci pojmut jako souhrn podstatných skutečností, které vytvářejí poptávku po výše zmíněných institutech – bezplatného právního poradenství, ustanovení advokáta ex offio, ale také osvobození od soudních poplatků a případně dalších finančních úlev a pro bono aktivit. Právo jako takové se objevuje v životě každého jedince denně, někdy i několikrát. I v případě běžné, každodenní a banální situace, kdy jde člověk nakoupit, vstupuje do právních vztahů. Obecně vzato však k takovýmto právním úkonům není třeba právní asistence či poradenství. Jsou ale i situace složitější, které se bez právní pomoci neobejdou a výčet těchto závisí na konkrétní osobě.

Dále se v práci budu věnovat objasnění jednotlivých institutů tvořících bezplatnou právní pomoc. V rámci přehlednosti možné pomoci se budu zabývat i výčtem osob, které mají oprávnění k poskytování právní pomoci. Současně je cílem práce zkoumat dopady zákona č. 258/2017 Sb., kterým se mění mimo jiné zákon o advokacii. Ten zakotvuje nový, rozšířený systém bezplatné právní pomoci poskytované advokáty na základě určení Českou advokátní komorou. Jelikož se jedná o nedávnou novelizaci, ke které zatím neexistuje mnoho poznatků, pokusím se odpovědět na otázku, jakým způsobem bude vtažena zmíněná novela, která zásadním způsobem zasáhla do právní úpravy bezplatného právního poradenství, do českého právního řádu v praktických souvislostech. Je také otázkou, zda tato novela může zčásti kompenzovat absentující komplexní úpravu bezplatné právní pomoci.

Pro představu o provázanosti teoretických základů s fungováním pro bono institutů v praxi bude má snaha směřovat ke zpracování statistik jednotlivých soudů a soudních krajů. V těchto budu zkoumat počty žádostí o finanční úlevu v poměru s těmi, kterým bylo vyhověno, a to v závislosti na tom, o jaký okresní soud se jedná.

Pozornost budu v práci věnovat převážně této problematice na území České republiky, avšak pro srovnání uvedu nástin dění i na Slovensku – pouze pro utvoření komplexnějšího náhledu a pro bližší porozumění tématu. Nejdříve se však zaměřím na objasnění základních pojmů právní pomoci pro lepší pochopení celé práce. Také na praktickou i teoretickou dostupnost právní pomoci ve všech formách.

Metodika psaní této diplomové práce bude tedy obsahovat část popisnou (kdy na začátku práce vysvětlím základní pojmy důležité pro tuto práci), klasifikační (kdy vytvořím přehledné třídění metod bezplatné právní pomoci), statistickou (při zpracovávání výše zmíněných dat) a srovnávací (kdy porovnáám systém bezplatné právní pomoci v České republice a na Slovensku).

Jako zdroj informací pro psaní této diplomové práce mi bude sloužit portál www.potrebujipravnik.cz. Tento portál provozuje Pro bono aliance v rámci svého projektu „Posílení dostupnosti právní pomoci v oblasti ochrany lidských práv.“ Jeho cílem je mimo jiné zvýšení informovanosti veřejnosti o dostupnosti právní pomoci lidem v nouzi. Projekt byl podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska.³ Pro bono aliance je spolek, který sdružuje právníky, kteří usilují o zvýšení účinnosti právního systému při ochraně lidských práv. Jejich snaha směřuje k větší dostupnosti právní pomoci a společensky odpovědného výkonu právnických profesí. K zajištění dosažení cílů Pro bono aliance připravuje spolek vzdělávací akce, podporuje výměnu zkušeností a spolupráci mezi právníky, podílí se na přípravě návrhů na změny komponentů právního řádu a aktivně šíří informace o právní ochraně lidských práv a jiných veřejných zájmů.⁴ Dalším, pro mou práci přínosným zdrojem informací, je spolek Iuridicum Remedium. Jedná se o „*nevládní neziskovou organizaci prosazující základní svobody člověka v digitálním i skutečném životě a dostupnost práva a spravedlnosti všem. Pomocí práva prosazuje digitální svobody (právo na soukromí, alternativy copyrightu a zákaz digitálního vyloučení), hlídá největší hráče a poskytuje právní pomoc.*“⁵ Tato organizace vytvořila program „Právní pomoc“, v němž si klade za cíl poskytovat právní pomoc v různých formách „*od poskytování jednorázových konzultací přes právní analýzy, sepisování podání, tvorbu procesní taktiky až po komplexní právní zastoupení.*“⁶ Tyto služby poskytují klientům, kteří jsou nějakým způsobem sociálně znevýhodněni, což je důvodem jejich situace, kdy nejsou schopni dosáhnout na placenou právní pomoc. Tento program a jeho jednotlivé projekty podpořilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR nebo také Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

³ PRO BONO ALIANCE. O projektu [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <http://www.potrebujipravnik.cz/o-projektu>

⁴ PRO BONO ALIANCE. Poslání a cíle [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <http://www.probonoaliance.cz/cz/o-nas/poslani-a-cile>

⁵ IURIDICUM REMEDIUM. O nás/kontakt [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <http://www.iure.org>

⁶ IURIDICUM REMEDIUM. Program Právní pomoc [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <https://iure.org/d/14/program-pravni-pomoc>

2. Základní pojmy

2.1. Rovnost zbraní („égalité des armes“, „equality of arms“)

Záměrně jako první pojem uvádím zásadu rovnosti zbraní, protože dle mého názoru je tato zásada jádrem celé problematiky právní pomoci a úlevy při její platbě. Je to jeden z dílčích principů práva na spravedlivý proces.

Právo na spravedlivý proces představuje základní právo každého člověka, které je garantováno ústavněprávními předpisy. Jeho porušení je tak postižitelné nejenom na zákonné úrovni, ale i prostřednictvím ochrany ústavněprávní. Podstatu tohoto práva vystihují jeho komponenty, mezi které patří například zásada nezávislosti a nestrannosti soudu, zásada zákonného soudce, zásada veřejnosti a ústnosti, zásada „ne bis in idem“ nebo také zásada předvídatelnosti soudního rozhodování. Dalším, a pro tuto práci nejstěžejnějším komponentem práva na spravedlivý proces, je zásada rovnosti účastníků řízení. Ta „je vykládána jako obecné právo na tzv. rovnost zbraní, tj. zejména na rovnou možnost účastníků využívat svých procesních práv.“⁷ Samotný pojem „právo na spravedlivý proces“ není použit v žádném zákonném ani mezinárodním předpise, byl postupem času vytvořen judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Ten vysvětluje princip rovnosti zbraní jako možnost stran, aby věc byla projednána před nezávislým a nestranným soudem za podmínek, které neznevýhodňují výrazným způsobem jednu z nich vůči druhé. Každá strana by tak měla mít stejnou možnost hájit své zájmy v soudním řízení.⁸

I když princip rovnosti zbraní zakládá rovné postavení stran v řízení, nelze tuto rovnost chápat jako rovnost absolutní (co se týče procesních práv a povinností). Tento názor vychází z nálezu Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 16/09 z roku 2010: „Ze zásady rovnosti účastníků řízení však nelze vyvozovat abstraktní postulát, že všichni účastníci řízení musí v každém okamžiku řízení současně disponovat určitým procesním prostředkem. V případě některých procesních prostředků plyne naopak z jejich povahy a účelu, že jejich uplatnění může být v dispozici pouze jedné strany.“⁹ Z citovaného nálezu tak plyne, že se prostředky k zachování rovnosti zbraní použijí jen tehdy, pokud je to v určitých fázích řízení nutné k naplnění práva na spravedlivý proces.

⁷ SVOBODA, Karel a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 19-20

⁸ Tamtéž

⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 19. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/09, bod 26

Úvodem do práva na spravedlivý proces a vysvětlením jeho zásady rovnosti zbraní jsem chtěla objasnit, proč se vůbec v právních řádech objevují veškeré finanční úlevy při poskytování právních služeb a jiné právní pomoci. Troufnu si říct, že právní předpisy všech států jsou složité, jejich hierarchie, systematika, rozčlenění, ale i užívání právních pojmů v jednotlivých ustanoveních, jsou pro běžného člověka bez právnického vzdělání či jiného odborného zasvěcení těžce pochopitelné. Z toho tak logicky vyplývá potřeba pomoci těmto právnický nevzdělaným od právnický vzdělaných. Řečeno s nadsázkou je tak advokát (či jiná osoba poskytující právní pomoc) ztělesněné poznání a porozumění práva a je zbraní právnický nevzdělaného člověka, který si chce ochránit svá práva.

2.2. Právní pomoc

Základním předpokladem pro potřebu právní pomoci je nějaký právní problém a je velmi těžké definovat oba tyto pojmy. Právo totiž prostupuje do všech záležitostí a oblastí života každého jedince a každá oblast přináší nekonečně mnoho problémů, které je nutno právně řešit, a které vyžadují určitou formu právní pomoci. Liší se znalosti, životní situace, vzdělání, a taky finanční možnosti každého z nás. Stejně tak odlišně a subjektivně hodnotíme i význam každé konkrétní právní otázky. Jeden z pokusů o definici právní pomoci říká: „*Pojem právní pomoc je pak možno interpretovat tak, že je to odborná činnost práva znalých osob (advokátů, ale i jiných), která zahrnuje odborné právní poradenství jiným osobám a zastupování osob v právních záležitostech (v řízení před různými orgány i v jednání s jinými)*.“¹⁰

Dvojice amerických autorů Johnstone a Hopson vymezila ve své práci úkony, které všechny jsou zahrnuty pod pojem právní pomoci. Jde pak tedy o úkony, které jsou podle mého názoru naprosto zřejmé (poskytování porad právních i neprávních, příprava podání určených nejrůznějším orgánům a institucím, sepisování právních dokumentů a dopisů, zastupování v řízení, příprava případů, právní rozborů a studie), dále pak o úkony, které bych já osobně jako samostatné úkony neoznačila, jelikož se podle mého názoru jedná spíše o průběžné kroky ke splnění úkonů (vyhledávání judikatury, vyjednávání, odkazování klientů na další typy odborných služeb, zjišťování skutkových okolností, návrhy právních norem, uspořádání záležitostí klientů do souladu s právem, osobní podpora klientů). Za jednotlivé úkony jsou pak také považovány různé finanční kroky, majetková správa, obchodování s cennými papíry, vyřizování konfliktních záležitostí nebo jen záležitostí pro klienta nepříjemných.¹¹

¹⁰ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 2

¹¹ JOHNSTONE, Quintin, HOPSON, Dan. Lawyers and their Work, Indianapolis: Bobbs-Merlin, 1967, s. 74

Z výše uvedeného výčtu úkonů lze tedy soudit, že pod pojmem „právní pomoc“ si lze představit v podstatě jakoukoli pracovní činnost advokáta či jiné osoby právní pomoc poskytující.

Jiný zdroj nastiňuje definici právní pomoci a uvádí, že pod tímto pojmem nalezneme právní zastupování, avšak „*právní pomoc může spočívat také v poradenství, jak právní problém řešit a jaké existují možnosti dalšího postupu ve vaší životní situaci, v přípravě smluv nebo jiných právních listin, které mají do budoucna právním sporům předejít. Právní pomocí může být rovněž zpracovávání právních rozborů a analýz nebo příprava a komentování legislativních návrhů a další formy právní pomoci*“.¹² Tyto instituty právní pomoci můžeme souhrnně označit za právní poradenství. Základní formy právní pomoci se tak i dle této definice dělí na právní zastupování a právní poradenství.

2.2.1. Právní pomoc vs. právní služba

Z terminologie českého právního řádu vyvstává otázka, zda existuje rozdíl (popřípadě jaký) mezi pojmy „právní pomoc“ a „právní služba“. Jak jsem již zmiňovala výše, zákonná definice právní pomoci v českém právním řádu není. Co si představit pod pojmem „poskytování právních služeb“ však vymezuje zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii v ustanovení § 1 odst. 2, a to tak, že „*Poskytováním právních služeb se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Poskytováním právních služeb se rozumí rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem.*“¹³ Z citovaného ustanovení je patrné, že zde není jednoznačné a očividné rozlišení mezi jednotlivými pojmy, ale komentář k tomuto zákonu rozdíl uvádí. Konkrétně cituji: „*Vymezení pojmu právní služba je velmi důležité. Tyto služby a jejich znaky jsou v zákoně taxativně. Právní služba je širší pojem než právní pomoc. Právní pomoc je jednou z forem poskytování právních služeb.*“¹⁴ Podle mého názoru je výklad těchto pojmů uvedený v komentáři nesprávný. Možná je můj názor jen zkreslený z důvodu absentujícího odůvodnění a vysvětlení takového výkladu, ale

¹² PRO BONO ALIANCE. Co zahrnuje právní pomoc? [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné na: <http://www.potrebujipravnik.cz/podrobne-informace/typy-pravni-pomoci>

¹³ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 21-23

přikláním se spíše k tezi, že mezi těmito pojmy neexistuje rozdíl. Usuzuji tak z jazykového výkladu příslušného ustanovení.

2.2.2. Typy právní pomoci

Právní pomoc můžeme rozdělit z hlediska toho, zda za ni příjemce platí či nikoliv, na právní pomoc zcela hrazenou příjemcem, a na právní pomoc poskytovanou bezplatně nebo za sníženou odměnu. Vliv na další dělení právní pomoci má to, zda je pomoc poskytována v řízení či mimo něj. Pro snazší orientaci v systému právní pomoci lze rozlišit 4 základní typy právní pomoci:

- **Právní pomoc advokátů za úplatu** (v řízení i mimo řízení) – jde o právní pomoc, která je nejširší co do oblastí právních odvětví, také zahrnuje obě formy právní pomoci, zastupování i právní poradenství;
- **Specializovaná právní pomoc** (bezplatná i za úplatu) – tato právní pomoc se již zaměřuje na konkrétní oblast různých právních odvětví, je většinou poskytována právníky nevládních organizací, ale samozřejmě ji mohou poskytovat i advokáti. Poskytovatelé specializované právní pomoci poskytují právní poradenství, někdy mohou poskytnout i právní zastupování v řízení jako obecní zmocněnci, anebo za tímto účelem spolupracují s advokátem;
- **Bezplatná právní pomoc mimo řízení** – mimo řízení spočívá právní pomoc výlučně v právním poradenství. Je tedy z těchto typů právní pomoci pojmem obsahově užším, jelikož zde nenajdeme právní zastupování, a to u specializované právní pomoci ani u právní pomoci obecně. Poskytují ji především osoby či instituce, které byly za tímto účelem založeny a jejichž předmětem činnosti není jiná právní profese;
- **Bezplatná právní pomoc v řízení** – právní pomoc v řízení poskytují zpravidla advokáti (v některých řízeních je zastoupení advokátem dokonce povinné). V jiných typech řízení mohou právní pomoc poskytovat i „neadvokáti“.¹⁵ Tento typ bude podrobněji rozveden dále.

¹⁵ PRO BONO ALIANCE. Typy právní pomoci [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné na: <http://www.potrebujipravnik.cz/podrobne-informace/typy-pravni-pomoci>

3. Osoby poskytující právní pomoc

Typickými poskytovateli právních služeb jsou zpravidla advokáti. Osob či institucí, které právní pomoc poskytují (ať už bezplatně či za odměnu) je však mnohem více.

Osoby, které mohou v konkrétních situacích přispět svou právní pomocí, se liší v závislosti na tom, v jaké fázi se daná situace nachází. Tedy jde o to, jestli se pomoc poskytuje v řízení či mimo něj. Významným faktorem, který ovlivňuje oprávnění osoby k poskytnutí právní pomoci, je také skutečnost, zda je tato služba placená žadatelem o pomoc. Nyní uvedu vybrané poskytovatele a stručně přiblížit jejich možnosti poskytnutí právních služeb.

3.1. Advokát

Oprávnění k poskytování právních služeb pro toto nejtypičtější právnické povolání vyplývá ze zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, konkrétně z ustanovení § 2 odst. 1. Toto obsahuje oprávnění jak pro advokáty, tak i pro tzv. evropské advokáty (fyzické osoby, které jsou státními příslušníky členského státu Evropské unie, smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, anebo jsou státními příslušníky jiného státu a jsou v některém z domovských států trvale usazeni, a v domovském státě získaly oprávnění poskytovat právní služby pod profesním označením domovského státu, které bylo oznámeno ve sdělení Ministerstva spravedlnosti, vyhlášeném ve Sbírce zákonů)¹⁶.

Advokát má z uvedených osob nejširší pole působnosti. „*Advokát (jako jediná profese) je oprávněn soustavně a za úplatu poskytovat právní služby, a to ve všech věcech a všech právních oborech.*“¹⁷ Má oprávnění poskytovat právní služby za úplatu a poskytuje je i z pohledu příjemce bezúplatně, pokud je soudem ustanoven. Zároveň může nabídnout i právní služby, které se netýkají přímo soudního řízení (například sestavování různých právních listin), a také je osobou, která může poskytnout právní zastoupení.

3.2. Notář

Tato profese má svou činnost upravenou v zákoně č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Oprávnění vztahující se k činnosti notáře nepovažují za notoricky známé, proto uvedu detailnější informace.

¹⁶ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. Právní služby [online]. [cit. 2020-01-29]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3252>

Jeden z komentářů k notářskému řádu objasňuje, proč má notář oprávnění k vykonávání i jiných úkonů než těch, které spadají pod samotnou notářskou činnost. Vyzdvihuje se zde efektivnost činnosti notáře, která odůvodňuje provádění úkonů notáře nad rámec jeho běžné činnosti. Pro výkon takové činnosti je podmínkou právnické vzdělání, a tak by nic nemělo bránit tomu, aby mohl notář poskytovat právní služby komplexně. „*Bylo by zcela nelogické a nevhodné, kdyby ten, komu notář poskytl službu v notářské činnosti, musel pro dokončení svého záměru vyhledat právní službu advokáta, nejde-li samozřejmě o notářský úkon, který je jen částí, nikoli hlavní, celého souboru právních služeb.*“¹⁸ Autor poté vysvětluje situaci na příkladu, kdy „*notář by sepsal ve formě notářského zápisu kupní smlouvu o koupi nemovité věci a nemohl by sepsat návrh na zahájení řízení o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí a zastupovat v tomto řízení.*“¹⁹ Dle autora jsou pak situace (jako ta v příkladu uvedená) důvodem, proč je notář oprávněn poskytovat další právní služby v rámci další činnosti vedle té notářské.

Mezi právní služby, které smí notář podle § 3 notářského řádu poskytovat, pak patří:

- udělovat právní porady a zastupovat v jednání s fyzickými a právnickými osobami a v řízení před orgány veřejné moci; před soudy jen v řízeních podle části páté občanského soudního řádu, ve věcech veřejných rejstříků a ve věcech podle zákona o zvláštních řízeních soudních (s výjimkami) – typicky vyřizování záležitostí ohledně dědictví
- sepisovat soukromé listiny a zpracovávat právní rozbor
- vykonávat správu majetku a zastupovat v této souvislosti
- vykonávat funkci insolvenčního správce, předběžného insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce a zvláštního insolvenčního správce v insolvenčním řízení.²⁰

3.3. Soudní exekutor

Soudní exekutor může kromě exekuční činnosti, která spočívá ve vedení exekuce a provádění úkonů v exekučním řízení, vykonávat také další činnost. Toto oprávnění pro soudní exekutory vyplývá ze zákona č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), a to konkrétně z ustanovení § 74 tohoto zákona. Mezi další činnost

¹⁸ BÍLEK, Petr a kol. Notářský řád. Komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 27

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Zákon č. 358/1992 Sb., zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

soudního exekutora tak mimo jiné patří i poskytování právní pomoci, kterou však nemůže poskytnout komukoliv – smí ji poskytnout jen oprávněnému nebo povinnému po vydání exekučního titulu, jakož i v souvislosti s exekuční činností a další činností.²¹

3.4. Patentový zástupce a daňový poradce

Jak pro patentového zástupce, tak i pro daňového poradce platí, že oblast, ve které mají oprávnění k poskytování právní odborné pomoci, je totožná s předmětem jejich činnosti.

Pro patentového zástupce (jakož i pro zahraničního patentového zástupce a pro společnosti patentových zástupců) vyplývá toto oprávnění ze zákona č. 417/2004 Sb., zákon o patentových zástupcích. Tento zákon definuje tzv. služby patentových zástupců jako poskytování odborné pomoci fyzickým a právnickým osobám ve věcech týkajících se průmyslového vlastnictví, zejména jejich zastupování před orgány státní správy a v řízení před soudy podle speciálních podmínek stanovených procesními předpisy, jakož i poskytování nezávislého poradenství a dalších služeb souvisejících s ochranou průmyslového vlastnictví.²²

Pro daňového poradce a pro hostujícího daňového poradce vyplývá oprávnění k poskytování právní pomoci a finančně ekonomických rad ve věcech daní, odvodů, poplatků a jiných plateb, jakož i ve věcech, které s daněmi přímo souvisejí, ze zákona č. 523/1992 Sb., zákon České národní rady o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky.²³

3.5. Ostatní osoby poskytující právní pomoc

Od výše zmíněných se tyto osoby (mnohdy spíše instituce) liší tím, že jejich hlavní činností a náplní práce je právě bezplatné poskytování právních služeb. Jejich cílem a úkolem je zaplnění pomyslné propasti mezi nemajetnými osobami a osobami v jiném nevýhodném postavení a ochranou jejich práv. Těmito ostatními jednotlivými osobami se budu zabývat v následující kapitole.

²¹ Zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

²² Zákon č. 417/2004 Sb., zákon o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů

²³ Zákon č. 523/1992 Sb., zákon České národní rady o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů

4. Bezplatná právní pomoc

Obečným problémem, který je zároveň i tématem této diplomové práce, je dostupnost právní pomoci osob v nevýhodě. Pro účely této práce považuju pojmy „bezplatná právní pomoc“, „právní pomoc osobám v nevýhodném postavení“ i „právní pomoc na veřejné náklady nebo na náklady státu“ jako synonyma, ačkoli jsem si vědoma, že doslovné definice těchto pojmů se nejspíš budou lišit.

Nejvíce užívaný pojem „bezplatná právní pomoc“ dle mého názoru není zcela přesný. Jeho název totiž napovídá tomu, že by za služby právní pomoci nikdo nezaplatil žádnou odměnu osobě, která tuto pomoc poskytuje. *„Právní pomoc lidem v tíživé majetkové nebo sociální situaci nebo v jiné nevýhodě je možná někdy bezplatná z pohledu těchto osob. Avšak advokátům je zásadně hrazena, nejde-li o jejich dobročinnost. Za jeden z principů advokacie je totiž, ..., třeba považovat odměnu advokáta za jeho právní pomoc. I tehdy, jestliže je právní pomoc znevýhodněným osobám (...) poskytována institucemi, které zřizuje stát, nebo institucemi soukromými (např. nejrůznějšími poradnami nadací a jiných neziskových subjektů), je třeba platit jejich provoz a platy jejich pracovníků.“*²⁴ Dle tohoto, řekla bych až mírně filozofického tvrzení, by v podstatě žádná pomoc (ať už právní či neprávní) nemohla být bezplatná. S ohledem na současnou právní úpravu bezplatné právní pomoci bych tak shrnula, že forem právní pomoci, za kterou poskytovatel od někoho úplatu dostane, je mnohem více, avšak existují i formy takové pomoci, kterou je povinen poskytovatel poskytnout opravdu zadarmo.

Jednou z podmínek pro to, aby osobě vzniklo právo na bezplatnou právní pomoc v různých odvětvích právního řádu, je nevýhodné postavení této osoby, které tvoří překážku bránící ve využití právní (soudní a jiné) ochrany práv a chráněných zájmů. Nejtypičtějším příkladem nevýhodného postavení osoby je její nemajetnost. Není to však jediná forma, může se také jednat například o nepříznivou sociální situaci jedince. Do situace, která ji znevýhodňuje při právní ochraně, se může osoba dostat i v důsledku protiprávního jednání jiného, například oběť trestného činu. V takovýchto situacích jsou důvody k poskytnutí bezplatné právní pomoci spíše morálního charakteru.

Forma, v jaké se osobě v nevýhodném postavení kompenzuje právě tato nevýhoda, se liší podle potřeby osoby, podle fáze, v jaké se daná situace osoby nachází a například i podle toho, o jaký druh řízení z hlediska odvětví práva se jedná (občanskoprávní, správní, trestní, řízení o

²⁴ MACKOVÁ Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 10 - 11

ústavní stížnosti). Může tak jít o osvobození od soudních poplatků, o ustanovení zástupce pro řízení (v některých případech i před zahájením řízení), o bezplatnou obhajobu, o úhradu nákladů za znalecký posudek státem apod. Těmto formám se v práci budu ještě detailněji zabývat níže vzhledem k odlišnosti jednotlivých institutů.

4.1. Poskytování bezplatné právní pomoci mimo řízení

Ačkoli může v rámci své dobrovolnické činnosti poskytovat právní pomoc mimo řízení každá osoba, která je oprávněna právní pomoc poskytovat, jsou dle mého názoru typičtějším poskytovateli takovýchto služeb následující instituce.

4.1.1. Občanské poradny

Občanské poradny jsou organizace, které poskytují nezávislé, odborné, nestranné a bezplatné sociálně odborné poradenství. V České republice existuje aktuálně 38 občanských poraden sdružených v Asociaci občanských poraden (AOP). Síť poraden pokrývá území všech krajů ČR a nyní působí v 84 místech ČR. AOP byla zřízena pro rozvoj sítě občanských poraden. Občanské poradny poskytují toto odborné sociální poradenství podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v 18 oblastech a upozorňují příslušné státní a místní orgány na nedostatky legislativy a na neřešené problémy občanů. Ačkoliv cílovou skupinou občanských poraden jsou občané v obtížné životní situaci, na občanské poradny se může obrátit kdokoliv. Občanské poradny nijak neověřují nemajetnost žadatele o právní radu, tedy zda si může právní služby dovolit.

Výčet oblastí poradenství poskytovaného ve všech poradnách sdružených v AOP:

- Jednotlivé atributy práva sociálního zabezpečení (sociální a zdravotní pojištění, sociální dávky)
- Pracovně právní vztahy a zaměstnanost
- Bydlení, rodina a mezilidské vztahy
- Občanskoprávní vztahy, občanské soudní řízení a jeho alternativy
- Daně a poplatky
- Školství a vzdělávání
- Problematika zadlužování občanů
- Ochrana spotřebitele
- Právní systém ČR, právní systém EU
- Veřejná správa

- Trestní právo
- Ochrana základních práv a svobod²⁵

4.1.2. Studentské právní poradny

Studentské právní poradny jsou bezplatné právní poradny, které zřizují či jsou vedeny právníckými fakultami, kde studenti právníckých fakult poskytují bezplatné právní poradenství pod dohledem zkušených advokátů nebo pedagogů právnícké fakulty. Poskytují se nemajetným osobám, které si právní pomoc advokáta nemohou dovolit. Tyto poradny jsou zpravidla předmětem v rámci výuky na právnícké fakultě, kde studenti pracují pod supervizí vyučujících fakulty nebo externích vyučujících.

V současné době se na území našeho státu vyskytují pouze dvě studentské právní poradny – Bezplatná právní poradna zajišťovaná Magistrátem hlavního města Prahy ve spolupráci se studenty Právnícké fakulty Univerzity Karlovy a Studentská právní poradna při Právnícké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Studentská právní poradna působí v rámci Centra pro klinické právní vzdělávání Právnícké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tato poradna navázala bližší spolupráci s Pro bono aliancí. Právní pomoc poskytovaná touto poradnou má formu právního poradenství a jejím cílem je objasnění všech podstatných okolností, hledání možného řešení případu a konzultování možností s klientem. Cílem je poskytování právní pomoci nemajetným osobám, které nejsou zastoupeny advokátem nebo jiným právním zástupcem. Nemajetnost klientů se však nijak nedokládá. Na studentskou právní poradnu se lze obrátit s problémem z mnoha právních oblastí, ale není zde poskytováno poradenství například v ve věcech korporátního práva nebo ve věcech práva restitučního. Poskytování právní pomoci probíhá ve formě písemné právní rady, která se předává osobně klientovi s dovysvětlením případných nejasností nebo se mu zasílá poštou. Osoba, která využívá Studentské právní poradny, sama určuje postup ve věci. Doba, po které se studenti klientům ozvou činí obvykle 14 dní. Vypracování samotné právní rady trvá minimálně měsíc. Poradna sídlí v budově Právnícké fakulty na adrese: tř. 17. listopadu 8, 771 11 Olomouc.²⁶

²⁵ ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN. O nás [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné na: <https://www.obcanskeporadny.cz/cs/o-nas>

²⁶ PRO BONO ALIANCE. Právní kliniky nebo jiné poradny při právníckých fakultách [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné na:

4.2. Poskytování bezplatné právní pomoci v řízení

Právní pomoc advokátů obecně spočívá v právním poradenství a v právním zastupování. Co se týče právní pomoci v řízení, zde disponuje konkrétními prostředky k zachování procesní rovnosti stran soud. Možnosti a variace jednotlivých prostředků k poskytnutí různých úlev se liší v závislosti na druhu právního odvětví, ve kterém řízení probíhá. Nyní se pokusím u každého z řízení uvést veškeré úlevové prostředky.

4.2.1. Občanskoprávní řízení

V rámci civilního soudního řízení patří k prostředkům zachování procesní rovnosti účastníků i například poučovací povinnost soudu o procesních právech a povinnostech účastníků řízení nebo právo účastníka jednat v mateřštině a s tímto spojené právo na tlumočníka, pokud účastník řízení prohlásí, že neovládá jazyk, ve kterém se vede jednání.²⁷ Mezi pro bono instituty, které občanský soudní řád nabízí, patří jen osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.²⁸

- **Osvobození od soudních poplatků**

Považuji za důležité před zkoumáním podmínek osvobození od jejich placení nejprve soudní poplatky definovat. Jedná se o určitou finanční částku, kterou je ve většině případů osoba povinna zaplatit státu za iniciaci soudního řízení nebo za jednotlivé úkony soudu. Zavedení soudních poplatků plní více funkcí. Prostředky získané právě ze soudních poplatků jsou příjmem státního rozpočtu, ze kterého jsou financovány odměny všem, kteří se na soudním řízení podílí. Zároveň plní tzv. regulační funkci, kdy mají za úkol motivovat osoby k tomu, aby si podání návrhu na zahájení soudního řízení dobře promyslely, braly soudnictví vážně a nezatěžovaly tak soud šikanózními návrhy. Pokud totiž osoba nezaplatí poplatek současně s podáním návrhu na zahájení řízení (a neučiní tak ani po vyzvání soudem), soud řízení zastaví. Poplatníkem těchto poplatků je především navrhovatel, avšak existují i řízení, kdy je poplatníkem více osob (účastníků), například řízení smírčí. Výše částky poplatku za jednotlivá řízení či úkony (stanovena buď pevnou částkou nebo určena procentním výpočtem), způsob placení poplatku (kolkovou známkou, převodem na účet soudu) a jednotlivé sazby soudních

<http://www.potrebujipravnik.cz/podrobne-informace/bezplatna-pravni-pomoc-mimo-řízení/pravni-kliniky-při-př/>

²⁷ SVOBODA, Karel a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 20 - 21

²⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

poplatků jsou zakotveny v Sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb. zákon České národní rady o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.²⁹

Co se týče zmíněného osvobození od soudních poplatků, to lze rozdělit na 3 druhy³⁰:

- **Věcné** – Princip spočívá v tom, že jsou regulována určitá soudní řízení, ve kterém placení poplatku vůbec neprobíhá s ohledem na charakter záležitostí, které jsou předmětem těchto řízení, bez ohledu na účastníky. Jedná se o řízení poměrně choulostivá, kdy je vysoký veřejný zájem na jejich průběhu (například řízení ve věcech opatrovnických, péče soudu o nezletilé, pozůstalostních nebo i ve věcech volebních).³¹
- **Osobní** – Toto osvobození spočívá v tom, že je zakotven taxativní výčet osob, které nejsou povinny platit soudní poplatky z důvodu jejich osobnostního postavení. Důvody pro tuto finanční úlevu se ale podle mého názoru liší v závislosti na konkrétních osobách. Jelikož mezi ně patří například Česká republika, státní fondy a územní samosprávné celky v případech, kdy se řízení týká výkonu státní správy, který na ně byl přenesen, za důvod v tomto případě považují zbytečné a nesmyslné administrativní a bankovní úkony spojené s převáděním finančních prostředků z jedné složky státního rozpočtu do druhé. Mezi osvobozenými osobami od soudních poplatků však nalezneme i například neprovdanou matku v řízení o výživu a příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem. V tomto případě shledávám jako důvod zmíněné úlevy opět veřejný zájem.³²
- **Individuální** – Toto osvobození od soudního poplatku je z rozhodnutí soudu, které je vydáno výlučně na žádost strany sporu – poplatníka. Upravuje jej ustanovení §138 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Institut, také označován jako „právo chudých“, dává nemajetným účastníkům možnost přístupu k soudu a ochraně svých práv. Osvobození lze přiznat kterémukoliv účastníkovi, a to fyzické i právnické osobě.³³ Neexistuje však právní nárok účastníka na toto

²⁹ SVOBODA, Karel a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 342 - 343

³⁰ WALTR, Robert. Zákon o soudních poplatcích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 41 - 60

³¹ Zákon č. 549/1991 Sb. zákon České národní rady o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

³² SVOBODA, Karel a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 344

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 5. 1999, sp. zn. I.ÚS 13/98

osvobození. Je čistě na úvaze soudu, jestli s přihlédnutím na poměry žadatele a povahu předmětu řízení, pro které je osvobození žádáno, účastníku vyhoví či nikoliv. Pokud to odůvodňují majetkové a jiné poměry účastníka, může mu soud (přesněji předseda senátu) přiznat částečné osvobození. Lze přiznat i osvobození zcela, avšak jen výjimečně při zvlášť závažných důvodech. Do úvahy při rozhodování pak předseda senátu bere celkové poměry žadatele i jeho rodiny a objektivní schopnost poplatků zaplatit. Nesmí se jednat o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Spolu s podáním žádosti o osvobození musí osoba předložit důkazy a uvést skutečnosti, z nichž dovozuje důvodnost této žádosti. Jednotlivé důkazní prostředky se však liší případ od případu a nelze je tak plošně vymezit. Přiznané osvobození se vztahuje zásadně na celé řízení a má zpětnou účinnost. O tom však může předseda senátu v usnesení o přiznání osvobození rozhodnout jinak. Pokud však účastník zaplatil nějaký poplatek již před podáním žádosti, tento se mu nevrací. V případě, že se v průběhu řízení ukáže (případně i se zpětnou účinností), že poměry účastníka osvobození již neodůvodňují (případně neodůvodňovaly), může být přiznané osvobození odejmuto.³⁴

- **Ustanovení zástupce**

Tento pro bono institut je upraven v ustanovení § 30 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení zástupce probíhá na základě rozhodnutí soudu. Co do podmínek pro jeho realizaci je úzce provázán právě s výše zmíněným osvobozením od soudních poplatků. Jedná se o jeden ze tří druhů procesního zastoupení. To je typově přímé. To znamená, že pokud zástupce vykoná určitý procesní úkon, zastoupenému z něj vznikají práva a povinnosti. Kromě zastoupení na základě rozhodnutí soudu jsou dalšími druhy:

- zastoupení na základě zákona – vztahuje se na účastníky, kteří nemohou před soudem samostatně jednat (nezletilí, kteří by měli v řízení jednat, ale brání tomu jejich rozumová a volní nevyspělost; osoby, jejichž svéprávnost byla pro předmět řízení omezena). Jedná se o případy povinného zastoupení rodičem či opatrovníkem.
- zastoupení na základě plné moci – představuje právo účastníka řízení nechat se v něm zastoupit zvoleným zástupcem. Vzniká udělením plné moci, a to buď písemně

³⁴ BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 583 – 591

nebo i ústně do protokolu. Plná moc pak může být procesní (opravňuje ke všem úkonům v celém řízení) nebo prostá (udělena jen pro určité úkony, které jsou v ní uvedeny). Jde o typický případ zastoupení v řízení advokátem.³⁵

Pod samotné zastoupení z rozhodnutí soudu je zahrnuto i jmenování opatrovníka účastníkovi, který nemůže před soudem samostatně jednat, avšak není možné, aby jej mohla zastupovat osoba na základě zákona. Stěžejním institutem pro mou práci je však výše uvedené ustanovení zástupce dle § 30 občanského soudního řádu. Pokud jsou u účastníka předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (viz výše), může podat žádost o ustanovení zástupce – bezplatné právní zastoupení. Předseda senátu žádosti vyhoví, pokud je to nezbytné pro ochranu zájmů účastníka. Na tuto právní pomoc tedy není opět právní nárok. Tato forma právní pomoci není závislá na předchozím vyhovění v osvobození od soudních poplatků. Požádat o ni lze v jakékoli fázi již probíhajícího řízení (v průběhu odvolacího, dovolacího řízení), ve sporném i nesporném řízení a podat žádost může jakákoli strana řízení. Rozhodnutí o ustanovení zástupce pak nahrazuje plnou moc účastníka. Při rozhodování však opět soud zvažuje potřebnost s ohledem na majetkové poměry a účelnost poskytnutí zástupce. Skutečnosti, které mohou rozhodování ovlivňovat, jsou různé. Například vidina dlouhodobého příjmu účastníka, jeho profese, případně jeho kvalifikace a možný zisk odpovídajícího zaměstnání, majetkové či jiné dopady výsledného rozhodnutí pro žadatele apod.³⁶ Rozhodnutí o žádosti je vydáváno formou usnesení. Důkazní břemeno ohledně důvodnosti osvobození leží na žadateli. V případě vyhovění žádosti není třeba ze strany soudu toto odůvodňovat, ale v případě zamítavého usnesení je odůvodnění povinnou náležitostí.³⁷

Nyní blíže k osobě zástupce takto ustanoveného. Tou může být jakákoli fyzická osoba, která je plně svéprávná a způsobilá k řádnému zastupování. Se svým ustanovením musí osoba zástupce souhlasit, ale pokud se jedná o ustanovení advokáta, ten udělovat souhlas nemusí a je to pro něj povinností. Soud zkoumá, která konkrétní osoba by byla v daném případě nejvhodnější a je na jeho úvaze, koho nakonec ustanoví. Pokud jsou tedy v žádosti navrhované konkrétní osoby, není tím soud nijak vázán.³⁸

³⁵ SVOBODA, Karel a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 63 – 67

³⁶ SMOLÍK, Petr. In SVOBODA, Karel a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 158 – 162

³⁷ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2006, č. j. 8 As 21/2005-101

³⁸ BENÁK, Jaroslav a kol. Bezplatná právní pomoc v České republice. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 41 – 45

4.2.2. Řízení v oblasti správního práva

V rámci práva správního lze nalézt dvě různá řízení. Jedná se o správní řízení, které vede k vydání správního rozhodnutí orgánu veřejné správy. Tímto aktem se zakládají, mění či ruší práva nebo povinnosti účastníků správního řízení. To může probíhat v mnoha oblastech (sociální zabezpečení, finanční správa, stavební řízení, přestupkové řízení). Rozhodnutí veřejné správy podléhá soudnímu přezkumnému řízení, a tak je druhým typem soudní řízení správní.

Pokud ve věci nebylo ještě ani zahájeno správní řízení, anebo bylo zahájeno, ale nebylo ve věci ještě rozhodnuto, je v této fázi v právním řádu velmi málo možností právní pomoci. Totéž platí pro takové stádium řízení, kdy bylo ve věci rozhodnuto, ale nebyly zatím vyčerpány řádné opravné prostředky (a lhůta pro jejich podání ještě neuplynula). Neexistuje totiž varianta, aby správní orgán bezplatně ustanovil účastníkovi zástupce. Jedinou možností, jak se domoci této pomoci, je požádat Českou advokátní komoru o určení advokáta pro toto řízení (podrobnosti viz níže).

Co se týče placení poplatků za správní řízení, to upravuje zákon č. 634/2004 Sb., zákon o správních poplatcích. Zde se podle mého názoru objevuje mírné bránění přístupu k ochraně zájmů nemajetných osob. Zákon uvádí určitá osvobození od placení správních poplatků, avšak je v něm obsaženo osvobození osobní (osvobozenými jsou například státní orgány, státní fondy, územní samosprávné celky a jejich orgány, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny) a osvobození věcné, v tomto případě je dle mého názoru výstižnější název osvobození úkonové. Mezi úkony, za které nemusí nikdo platit správní poplatek, patří ty, které jsou prováděny v souvislosti se sociálním zabezpečením, úkony pro účely využití volebního práva, úkony související s poskytováním dočasné ochrany cizincům apod.³⁹ Individuální osvobození z rozhodnutí samotného orgánu veřejné správy však v zákoně upraveno vůbec není. Aktuální právní úprava neumožňuje nemajetným osobám, jejichž poměry by to odůvodňovaly, osvobození a prominutí správních poplatků. Správní orgány však rovněž poskytují ochranu subjektivních práv, takže se v této oblasti vyskytuje mezera v právu, když existuje faktická překážka v ochraně zájmů nemajetných osob.⁴⁰

Pokud se jedná o správní soudnictví, ve kterém je rozhodováno o žalobách proti rozhodnutí správního orgánu, o jiném neoprávněném zásahu nebo o nečinnosti správního

³⁹ Zákon č. 634/2004 Sb. zákon o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ CHUDOBA, Marek. Povinný správní poplatek coby odepření právní ochrany nemajetnému aneb bez peněz se chudý práva u správního orgánu nedovolá? Právní rozhledy, 2017, č.5, s. 183

orgánu, zde jsou úlevové možnosti pro nemajetné podstatně obsáhlejší. Právní úprava a fungování pro bono institutů je obdobné výše zmíněným institutům občanskoprávním. Opět se jedná o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

4.2.3. Trestní řízení

Na oblast trestního soudnictví by se podle mého názoru měl klást největší důraz, i když se na první pohled může zdát poskytování právní pomoci nemajetným, se kterými se vede trestní řízení, bezpředmětné. Při správném fungování soudnictví v této oblasti totiž dochází k ochraně společnosti před kriminalitou, tím pádem i k ochraně práv a oprávněných zájmů osob. Možná to je důvod, proč se v tomto odvětví objevuje nejvíce úlevových prostředků. Je potřeba zabránit tomu, aby v cestě za spravedlností nestály žádné překážky, třeba i právě ve formě nepříznivých majetkových či jiných poměrů. V trestním řízení se jednotlivé formy bezplatné právní pomoci liší v závislosti na tom, komu je pomoc poskytována. Subjekty, kterým může být přiznána úleva, jsou totiž jak obviněný, tak i poškozený.

- **Obviněný**

Vzhledem k tomu, že je v právním řádu zakotvena presumpce nevinu, je potřeba, aby měl obviněný právo na obhajobu. Toto právo zaručuje Listina základních práv a svobod ve svém článku 40 odst. 3, který říká: „*Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.*“⁴¹ Z toho vyplývá nejen ústavně zaručené právo na obhajobu jako takovou, v případě nutné obhajoby i právo na ustanovení obhájce, ale i právo na bezplatnou obhajobu za podmínek, které stanoví zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zdálo by se, že by se neprávem obviněný mohl lehce obhájit sám a dokázat tak svoji nevinu. Trestní předpisy jsou ale (tak jako téměř všechny předpisy) mimořádně složité a v trestním řízení by s velkou pravděpodobností sám při vlastní obhajobě neuspěl, i kdyby byl neviný. Jeho postup, navržené důkazy, ale i samotná výpověď je ovlivněna emoční stránkou, mnohdy i neznalostí zákona, ale především neznalostí postupů v trestním řízení, což může uškodit i nevinému člověku. Podle mého názoru je i toto důvod, proč je i v rámci trestního

⁴¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky

řízení, a zvláště u obviněného, zohledňována nemajetnost a jiné nepříznivé situace člověka. Nyní už k jednotlivým právům nemajetného obviněného:

- **Bezplatná obhajoba** – V případě nemajetnosti obviněného a jím předložených důkazů o nedostatku prostředků na zaplacení nákladů obhajoby rozhodne soud (přesněji předseda senátu a v přípravném řízení soudce) o nároku na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu. Aby o tomto soud rozhodoval, je potřeba, aby obviněný podal návrh na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu. Ten může kromě něj podat také jeho obhájce, ale i příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner, druh, dokonce i zúčastněná osoba na řízení. Návrh se podává prostřednictvím státního zástupce jde-li o přípravné řízení, případně prostřednictvím soudu, který koná řízení v prvním stupni.

K tomu, aby byl přiznán nárok na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu, je potřeba osvědčit, že obviněný nemá dostatek prostředků na zaplacení nákladů obhajoby. Osvědčující důkazy o nemajetnosti se přikládají k samotnému návrhu. Způsob, jakým se tato finanční nouze dokládá, je různý. Nestací však pouhé prohlášení o nemajetnosti. V praxi se jedná například o výpis z bankovního účtu, potvrzení z úřadu práce o tom, že se obviněný uchází o pracovní místo, potvrzení o tom, že je obviněnému vyplácena podpora v nezaměstnanosti nebo například výpis z katastru nemovitostí, ze kterého vyplývá, že obviněný nevlastní žádnou nemovitost, jejíž zpeněžení by ho zaopatřilo finančními prostředky k úhradě nákladů obhajoby. O tom, zda jsou přiložené důkazy o důvodnosti potřeby bezplatné obhajoby dostatečné, rozhoduje soud podle vlastního uvážení. Neexistuje například žádná tabulka, která zohledňuje majetkové, příjmové a jiné poměry.⁴²

Pokud je návrhu vyhověno a obviněnému je nárok na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu přiznán, je obviněný ze strany orgánů činných v trestním řízení poučen o dvou možnostech následného postupu. Vyhověním návrhu je obviněnému dána jistota, že náklady jeho obhajoby bude platit stát (zcela nebo z části). V této fázi záleží na obviněném, zda si obhájce sám zvolí, nebo jestli požádá soud o jeho ustanovení. Jestli tohoto práva využije, popřípadě kdy tak učiní,

⁴² VICHEREK, Roman. Bezplatná obhajoba – okamžik vzniku nároku. Trestněprávní revue, 2015, č. 10, s. 225

je čistě na jeho rozhodnutí. Pro výběr možnosti není dána soudcovská ani zákonná lhůta.⁴³

- **Ustanovení obhájce** – Podle aktuální právní úpravy může být obhájce ustanoven soudem ve dvou případech. Prvním případem je výše zmíněná situace, kdy dojde k vydání rozhodnutí o přiznání bezplatné obhajoby (nebo obhajoby za sníženou odměnu) a obviněný si následně sám nezvolí obhájce, ale požádá soud o jeho ustanovení. Obhájce mu tak bude neprodleně ustanoven předsedou senátu a v přípravném řízení soudcem. Náklady obhajoby, tedy i odměna obhájci, jsou hrazeny státem, a to buď zcela nebo zčásti podle toho, v jakém rozsahu bylo vyhověno návrhu na přiznání bezplatné obhajoby. V případě, že je obhájce ustanovený, jeho odměnu sice hradí stát, ale pak tu stejnou částku po obviněném, pokud je uznán vinným, požaduje a případně i vymáhá. I v případě ustanoveného obhájce je proto dána možnost požádat o bezplatnou obhajobu, tyto instituty se vzájemně nevylučují.

Druhý případ ustanovení obhájce nastává v rámci institutu tzv. nutné obhajoby. Trestní řád v ustanovení § 36 upravuje situace, kdy je povinnost obviněného mít obhájce. Tato povinnost platí, pokud je obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody nebo na pozorování v zdravotním ústavu. Dále je-li jeho svéprávnost omezena, jde-li o řízení proti uprchlému, nebo i při sjednávání dohody o vině a trestu. Pokud však považuje soud (a v přípravném řízení státní zástupce) za nutné, aby měl obviněný povinně obhájce, platí tato povinnost taktéž. Dalším, dle mého názoru nejčastějším případem nutné obhajoby, je konání řízení o zločinu či o zvláště závažném zločinu, tedy o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let.

Obhájce se tedy obviněnému ustanoví tehdy, když ho podle výše uvedeného mít musí, ale sám si jej do určené lhůty nezvolí. Délku této lhůty obviněnému ke zvolení obhájce určí soud podle své úvahy s přihlédnutím k povaze a okolnostem případu. Jedná se tak o tzv. soudcovskou lhůtu. Avšak toto ustanovení trvá jen po dobu, po kterou trvá nutnost obhajoby a obviněný může v průběhu změnit obhájce za jím zvoleného. Ustanovený obhájce musí obhajobu převzít, jelikož tomu předcházela jeho souhlas s výkonem obhajoby jako ustanovený obhájce. Pro tyto účely vede

⁴³ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, 7. vydání. Leges, 2017, s. 646 – 651

soud abecedně uspořádaný seznam advokátů, kteří taktéž souhlasili, a ustanovování jsou pak postupně tak, jak za sebou následují jejich příjmení v pořadníku.

- **Poškozený**

Osoba poškozeného se v právním řádu nevyskytuje pouze v trestním řízení. Poškozeným je každý, komu byla způsobena jakákoli újma, tím pádem ho lze nalézt jak v civilním, správním, tak i trestním procesu. V každém druhu se pak konkrétní definice poškozeného částečně liší. V trestním řádu je tato osoba definovaná jako ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. Poškozený má také v trestním řízení určitá procesní práva (například může činit návrhy na dokazování, zúčastnit se hlavního líčení, nahlížet do spisů). Stěžejním právem poškozeného v trestním řízení je však podání návrhu na uložení povinnosti obžalovanému v odsuzujícím rozsudku, aby nahradil škodu či nemajetkovou újmu, která byla poškozenému trestným činem způsobena, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, které obžalovaný získal trestným činem na jeho úkor. V tomto případě se poté stává poškozený subjektem adhezního řízení. Aby těchto práv mohl poškozený využít efektivně, je ve většině případů potřeba, aby se nechal zastupovat zmocněncem. Soud jej o tomto poučí, zároveň také o tom, že může být zmocněncem jak fyzická, tak i právnická osoba. Jde-li o fyzickou osobu, musí tato být plně svéprávná. Zmocněnec je zástupcem přímým, může tak činit za poškozeného návrhy, podávat žádosti i opravné prostředky. Může se také zúčastnit veškerých úkonů, u kterých smí být přítomen poškozený.⁴⁴

V rámci vyrovnání procesní pozice poškozeného jako strany trestního řízení a procesního postavení obviněného je i zde upraveno právo nemajetného poškozeného na právní pomoc. Podmínky pro dosažení bezplatné právní pomoci však značně zužují počet poškozených, kterému bude nárok na tuto pomoc přiznán. Jedná se o poškozené, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví úmyslným trestným činem, nebo kteří jsou pozůstalými po oběti, které byla způsobena smrt trestným činem. V těchto dvou případech bude přiznána právní pomoc spočívající v zastoupení zmocněncem bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud doloží, že nemá dostatek prostředků na zaplacení plné odměny zmocněnce. Nemajetnost se pak osvědčuje stejným způsobem jako u předchozích institutů. Ostatní poškození mají právo na totéž, pokud splní 3 podmínky:

⁴⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

- musí uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení
- zastoupení zmocněncem nesmí být zjevně nadbytečné (vzhledem k povaze škody či její výši)
- a taktéž musí prokázat, že nemá dostatek prostředků.

Bez plnění jakýchkoli podmínek bude mít nárok na tuto bezplatnou pomoc poškozený mladší osmnácti let a zvláště zranitelná oběť (osoba, které bylo ublíženo trestným činem a je zvláště zranitelná kvůli věku nebo například kvůli mentálnímu, fyzickému či jinému hendikepu).⁴⁵

4.2.4. Řízení o ústavní stížnosti

Na závěr této kapitoly se ve stručnosti zmíním o institutech bezplatné právní pomoci, které se objevují taktéž ve speciálním druhu soudního řízení. Jedná se o řízení o ústavní stížnosti vedené před Ústavním soudem. Za speciální jej označuji pouze subjektivně, a to z důvodu, že se zde rozhoduje o tom, zda bylo konkrétním napadeným pravomocným rozhodnutím, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci zasaženo do ústavně zaručených lidských práv a svobod. V rámci této práce je stěžejní tato obecná stížnost, kdy stěžovatelem může být fyzická nebo právnická osoba. Ústavní stížnost však může být také komunální, kdy stěžovatelem je územní samosprávný celek, pokud tvrdí, že nezákonným zásahem státu bylo porušeno zaručené právo územního samosprávného celku na samosprávu.⁴⁶

V jakémkoli řízení před Ústavním soudem je vždy nutné, aby fyzické i právnické osoby, které jsou účastníky (hlavními či vedlejšími), byly zastoupeny advokátem. Již při sepisování a podávání ústavní stížnosti platí tato povinnost nazývaná jako tzv. advokátní přímus. Proto by se mohlo zdát, že zde není dán prostor nemajetným, ačkoli za zahájení řízení se neplatí žádné soudní poplatky. Jednou z možností přístupu k Ústavnímu soudu nemajetných osob je podání žádosti o určení advokáta k České advokátní komoře. Ústavní soud totiž sám účastníkům, kteří si nemohou zastoupení advokátem dovolit, neustanovuje zástupce na rozdíl od občanskoprávního a trestního řízení.

Aby procesní prostředek k ochraně ústavně zaručených subjektivních veřejných základních práv a svobod fungoval tak, jak fungovat má, a aby sloužil všem osobám bez rozdílu

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, 7. vydání. Leges, 2017, s. 665 – 685

⁴⁶ Zákon č. 182/1993 Sb., zákon o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

finančního zabezpečení, umožňuje zákon stěžovateli, aby Ústavní soud požádal o zaplacení všech nebo částečných nákladů právního zastoupení. Pokud to odůvodňují osobní a majetkové poměry stěžovatele a nebyla-li ústavní stížnost odmítnuta, soudce zpravodaj rozhodne na návrh stěžovatele podaný před prvním ústním jednáním, že náklady na jeho zastoupení zcela nebo zčásti zaplatí stát. Dokládání nemajetnosti opět probíhá výše zmíněnými způsoby, avšak liší se případ od případu, jaké konkrétní prostředky bude třeba k prokázání této nouze předložit. Vyhovění tomuto návrhu není vázáno na výsledek řízení, ovšem toto tvrzení se nevztahuje na nemeritorní rozhodnutí. Náklady zastoupení platí Ústavní soud ze svého rozpočtu, ale přesněji řečeno se jedná o kapitolu státního rozpočtu. Ústavní soud poté uhradí náklady zastoupení k rukám právního zástupce (advokáta) až poté, co řízení skončí. V případě důvodné potřeby může soud na žádost advokáta poskytnout přiměřenou zálohu na jeho služby. Co se týče výše odměny za zastupování advokátem, ta se vyměří dle advokátního tarifu.⁴⁷

⁴⁷ FILIP, Jan a kol. Zákon o Ústavním soudu, 2. vydání. C. H. Beck, Praha: 2007, s. 658 - 664

5. Bezplatná právní pomoc zprostředkovaná Českou advokátní komorou

Obecně nalezneme v českém právním řádu dva zákonné zprostředkovatele právních služeb. Prvním je soud, jak vyplývá z výše uvedeného popisu jednotlivých soudních řízení, a druhým je Česká advokátní komora (ČAK). Tato profesní samosprávná organizace vykonává veřejnou správu v oblasti advokacie, sdružuje všechny advokáty v České republice, a jelikož je podmínkou pro výkon advokacie v ČR zápis do seznamu advokátů vedeného právě Českou advokátní komorou, má tak možnost efektivně chránit a garantovat kvalitu právních služeb advokáty poskytovaných. K zajištění kvality právních služeb má ČAK k dispozici různé prostředky, a to finanční odměny advokátů a kárné opatření v případě jejich selhání. Jedním z mnoha úkolů, které ČAK plní, je právě zprostředkování poskytování bezplatné právní pomoci. Samotná ČAK není oprávněna poskytovat žádné právní služby, jen administruje poskytnutí právní pomoci prostřednictvím advokátů určených Českou advokátní komorou.⁴⁸

V této oblasti přinesla změny účinnost zákona č. 258/2017 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Aktuálně lze dle této novely rozdělit bezplatnou právní pomoc, která je advokáty poskytována od 1. července 2018 na základě určení České advokátní komory, na tři oblasti:

- Bezplatná právní porada
- Bezplatné poskytnutí právní služby
- Bezplatná právní pomoc poskytovaná cizincům

5.1. Bezplatná právní porada zprostředkovaná Českou advokátní komorou

První oblast – bezplatná právní porada, kterou zprostředkovává Česká advokátní komora, je institutem, který prošel významnou změnou od účinnosti výše zmíněné novely zákona č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii.

⁴⁸ Tyto informace jsem čerpala z telefonického rozhovoru s JUDr. Irenou Schejbalovou, což je ředitelka brněnské pobočky České advokátní komory

Tento institut formálně vzato před účinností novely neexistoval, avšak ČAK ze své pro bono iniciativy organizovala dobrovolně prostřednictvím svých představitelů v jednotlivých regionálních střediscích různé právní porady. Konkrétní průběh porady a její periodicita se lišili v závislosti na jednotlivém regionu. Například v regionu pro Brno a okolí se pořádaly právní porady v sídle Krajského soudu v Brně, přičemž tyto probíhaly jednou týdně. K dispozici byli dva advokáti, kteří poskytovali každý 8 právních sezení v délce trvání 15 minut. Jelikož se ale na těchto poradách nijak neověřovala nemajetnost osob, které si pro poradu přišly, začalo se této dobrovolné aktivity ČAK zneužívat. Pro právní rady si tak chodili například i tací, kteří chtěli poradit ohledně koupě nemovitosti. Z logiky věci ale vyplývá, že tyto osoby nejsou osobami potřebnými k bezplatné právní pomoci.⁴⁹

Výše zmíněná novela nastolila v těchto záležitostech určitý řád zakotvením tzv. drobné informativní právní porady (nebo také orientační právní porady) v ustanovení § 18a zákona č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii.⁵⁰ Tato porada je poskytována výhradně na žádost osobám, které z důvodů majetkových a příjmových nedosáhnou na placenou právní pomoc.

Žádost je potřeba podat na formuláři, který je k nalezení na webových stránkách ČAK. V žádosti se kromě obecných informací jako je jméno, příjmení, datum narození a bydliště, uvádí i příjmové skutečnosti žadatele a osob, které s ním sdílí společnou domácnost, a také informace o věci, se kterou žadatel potřebuje poradit. Žádost může podat jen fyzická osoba, která nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytování právních služeb jinak. Vyhověno bude poté takovému žadateli, jehož průměrný měsíční příjem za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti nepřesahuje trojnásobek životního minima jednotlivce nebo osob s ním společně posuzovaných podle zákona upravujícího životní a existenční minimum⁵¹, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní porady, zastoupen jiným advokátem. Vyhověním žádosti dojde k určení advokáta k poskytnutí právní porady a to tak, že budou žadateli zaslány kontaktní údaje určeného advokáta a bude záležet na iniciativě žadatele, zda se s advokátem spojí a domluví si s ním podrobnosti schůzky za účelem poskytnutí bezplatné právní porady. O svém určení se

⁴⁹ Tyto informace jsem čerpal z telefonického rozhovoru s JUDr. Irenou Schejbalovou, což je ředitelka brněnské pobočky České advokátní komory

⁵⁰ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ Podle § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, se společně posuzují především rodiče a nezletilé nezaopatřené děti; manželé nebo registrovaní partneři; rodiče a děti nezletilé zaopatřené nebo děti zletilé, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s manželem/registrovaným partnerem nebo se spoluzijící osobou; jiné osoby společně užívající byt, pokud neprokáží, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby

však advokát nedozví až kontaktováním ze strany žadatele. ČAK advokátovi zašle informativní přípis o tom, že byl určen, komu byl určen, a jaká žadateli zbývá maximální doba trvání porady.⁵²

Bezplatná orientační porada se poskytuje minimálně po dobu 30 minut. Stejnému žadateli může být poskytnuta i vícekrát, maximálně však může být jednomu žadateli poskytnuta dohromady v rozsahu 120 minut za rok. „*Po skončení právní porady je advokát povinen zaslat neprodleně Komoře zprávu o délce trvání právní porady a obsahu právní porady. Do doby doručení zprávy advokáta nelze žadateli určit dalšího advokáta k právní poradě.*“⁵³ Ačkoli je tato porada nazývána jako bezplatná, za podání žádosti se platí správní poplatek ve výši 100,- Kč. Existuje však osobní osvobození od placení tohoto poplatku, konkrétně pro tyto osoby uvedené v ustanovení § 18a odst. 5 zákona o advokacii:

- a) cizinci umístění v zařízení pro zajištění cizinců podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky nebo přijímacím středisku podle zákona o azylu,
- b) držitelé průkazu ZTP nebo ZTP/P,
- c) osoby pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi,
- d) osoby mladší 15 let,
- e) osoby, které jsou poživateli příspěvku na péči ve stupni III (těžká závislost) a IV (úplná závislost) podle zákona o sociálních službách, a
- f) osoby pečující o osoby, které mají přiznaný příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) a IV (úplná závislost) podle zákona o sociálních službách.⁵⁴

Novela je z pohledu nemajetných osob jistě velkým přínosem s ohledem na jejich možnosti hájení svých práv. Přinesla s sebou však řadu administrativních úkonů, které jsou pro běžného člověka poměrně složité a časově náročné.

5.2. Bezplatné poskytnutí právní služby zprostředkované Českou advokátní komorou

Pokud záležitost, se kterou žadatel podle předchozí podkapitoly přichází, obsahově přesahuje pouhou informativní právní poradou, musí žadatel na místo žádosti o tuto poradou žádat

⁵² SCHEJBALOVÁ, Irena. Bezplatná právní pomoc po 1. 7. 2018, Informace pro žadatele [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2617>

⁵³ SCHEJBALOVÁ, Irena. Bezplatná právní pomoc po 1. 7. 2018, Informace pro žadatele [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2617>

⁵⁴ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

ČAK o poskytnutí právní služby podle ustanovení § 18c zákona o advokacii.⁵⁵ Typickým příkladem této služby je zastoupení žadatele v soudním řízení nebo v řízení před správním orgánem, ale může se jednat i o jiné právní úkony.

Žadatel o poskytnutí této služby musí taktéž splňovat několik podmínek, aby jeho žádosti bylo ze strany ČAK vyhověno, v druhé oblasti se ale mírně liší. Podmínkami pro určení advokáta k poskytnutí této bezplatné právní služby jsou:

- a) osoba, která o takové určení žádá, nesmí být ve stejné věci již zastoupena jiným advokátem
- b) její příjmové a majetkové poměry odůvodňují bezplatné poskytnutí právní služby.

V tomto případě tedy není podmínkou, aby příjem žadatele či osob v jeho společné domácnosti nepřesahoval trojnásobek životního minima za posledních 6 měsíců předcházejících podání žádosti. Přesto je žadatel povinen k žádosti připojit doklady o výši svého příjmu a o výši příjmu s ním posuzovaných osob za posledních 6 měsíců. Pokud právní služba spočívá v právním zastoupení žadatele v soudním řízení, musí žadatel doložit i důkaz o nesplnění podmínek pro ustanovení zástupce soudem. Podstatný rozdíl je také v osobní legitimaci k podání žádosti, která se i zde podává ve formě vyplněného formuláře. Žadatelem totiž může být jak fyzická osoba, tak i osoba právnická. Správní poplatek se u tohoto řízení o žádosti vůbec neplatí. Pokud ČAK vyhoví žádosti, v rozhodnutí o určení advokáta stanoví zároveň i podrobné podmínky a rozsah služeb, které advokát žadateli poskytne.

Pro určeného advokáta však ze zákona vyplývá povinnost poskytnutí právních služeb odmítnout (v případě, že se tyto skutečnosti zjistí až dodatečně, má povinnost smlouvu o poskytování právních služeb vypovědět), a to například v těchto případech:

- v téže věci nebo ve věci související již poskytl právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá
- informace, kterou má o jiném klientovi nebo o bývalém klientovi, by mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit
- zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, jsou v rozporu se zájmy advokáta nebo osoby advokátovi blízké

Možnost vypovědět smlouvu o poskytnutí právních služeb má určený advokát i v případě, že dojde k narušení nezbytné důvěry mezi advokátem a klientem, nebo také pokud klient

⁵⁵ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

s advokátem nespolupracuje. Samotná ČAK však může zrušit určení advokáta, a to v takové situaci, kdy vyjde najevo, že majetkové a příjmové poměry žadatele neodůvodňovaly potřebu určení advokáta. Ke stejnému výsledku povede změna majetkových či příjmových poměrů žadatele na takovou úroveň, že ji právní služby žadatel může dovolit zaplatit a nadále už jeho poměry neodůvodňují potřebu určení advokáta.⁵⁶

5.3. Bezplatná právní pomoc poskytovaná cizincům

Poslední – třetí oblast zprostředkované bezplatné právní pomoci Českou advokátní komorou je právě poskytování právních služeb cizincům. Ne však všem cizincům, kteří se nachází na území České republiky. Jedná se pouze o určení advokáta k poskytnutí právní pomoci cizincům nacházejících se v zařízeních pro zajištění cizinců podle ustanovení § 18b zákona o advokacii.⁵⁷ Tato právní pomoc spočívá v jednorázové právní poradě neurčenému počtu osob umístěných v takovém zařízení. K poskytování bezplatné právní pomoci podle tohoto ustanovení však dochází jen zřídka v porovnání s oběma předchozími oblastmi.

⁵⁶ TURZOVÁ BALOGHOVÁ, Erika. Nové možnosti bezplatné právní pomoci žadatele [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné na: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6766624>

⁵⁷ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

6. Statistika zpracovaných dat z oblasti bezplatné obhajoby v trestních řízeních

Pro srovnání výše uvedených teoretických poznatků s fungováním jednotlivých institutů v praxi jsem chtěla do své diplomové práce zakomponovat statistiky jednotlivých soudů, které by obsahovaly informace o počtech poskytnutí různých forem bezplatné právní pomoci. Po zvážení všech okolností (nákladnost sběru dat, nadměrné zatěžování soudů žádostmi o poskytnutí informací) jsem se však rozhodla, že se ve své práci budu zabývat pouze statistikou zpracovaných dat z oblasti bezplatné obhajoby v trestních řízeních. Tento pro bono institut je z mého pohledu nejzajímavější.

6.1. Průběh sběru dat

V této podkapitole se pokusím vymezit mé kroky k získání dat potřebných pro vytvoření statistiky. Po výběru oblasti bezplatné právní pomoci jsem se zaměřila na volbu konkrétních soudů, kterým zašlu žádost o poskytnutí potřebné informace, a které tak budou mými vzorky ve statistice. Jelikož jsem touto statistikou chtěla docílit celorepublikového přehledu, rozhodla jsem se oslovit 3 okresní soudy z každého soudního kraje v České republice. Oslovila jsem tedy následující:

<u>Krajský soud</u>	<u>Mnou vybrané okresní soudy, spadající v rámci soustavy soudů pod příslušný krajský soud, kterým jsem svou žádost o poskytnutí informace zaslala</u>
Městský soud v Praze	Obvodní soud pro Prahu 1, Obvodní soud pro Prahu 2, Obvodní soud pro Prahu 4
Krajský soud v Praze	Okresní soud v Kutné Hoře, Okresní soud v Mělníku, Okresní soud v Rakovníku
Krajský soud v Českých Budějovicích	Okresní soud v Písku, Okresní soud v Českém Krumlově, Okresní soud v Táboře
Krajský soud v Plzni	Okresní soud v Chebu, Okresní soud v Karlových Varech, Okresní soud v Rokycanech
Krajský soud v Ústí nad Labem	Okresní soud v Mostě, Okresní soud v Liberci, Okresní soud v Děčíně

Krajský soud v Hradci Králové	Okresní soud v Jičíně, Okresní soud v Havlíčkově Brodě, Okresní soud v Pardubicích
Krajský soud v Brně	Okresní soud v Prostějově, Okresní soud ve Vyškově, Okresní soud v Kroměříži
Krajský soud v Ostravě	Okresní soud v Olomouci, Okresní soud v Ostravě, Okresní soud v Přerově

Obeslala jsem tedy podatelny těchto soudů s žádostí o poskytnutí informace o počtu priznaných bezplatných obhajob v trestních řízeních za rok 2018. Při volbě časového rozmezí, ze kterého jsem požadovala potřebnou informaci, jsem zvažovala především výpovědní hodnotu získané informace. Roční rozpětí je dle mého názoru dostatečně vypovídající. Žádosti jsem soudům zasílala ke konci roku 2019, a jelikož jsem považovala za nutné, aby byla informace konečná a již neměnná, zvolila jsem rok jemu předcházející, tedy rok 2018.

Na mé žádosti mi postupně přicházely odpovědi a celkem 21 okresních soudů z výše uvedených mi informaci bez dalšího poskytlo. Ovšem Mgr. Bc. Ivana Kaiserová, ředitelka správy Okresního soudu v Pardubicích, za tuto informaci požadovala úhradu nákladů za poskytnutí informací, jejichž získání podle ní představuje mimořádně rozsáhlou práci, s níž zákon pojí finanční úhradu. Z její odpovědi na mou žádost vyplývá, že informační systém soudu neumožňuje elektronické získání požadovaných informací a bude muset být provedeno jejich ruční vyhledání, to znamená kontrolu příslušných spisů v počtu 773 ks. „*V daném případě si při rychlosti vyhledání a zpracování cca 5 minut na jeden spis, včetně následné ruční sumarizace výsledků a vypravení žádosti, toto šetření vyžádá 65 hodin práce, proto za mimořádně rozsáhlé zpracování požaduje Okresní soud v Pardubicích úhradu ve výši 13 000 Kč.*“⁵⁸ Z důvodu vysoké nákladnosti jsem o vzorek z tohoto okresního soudu přišla. S podobnou reakcí jsem se setkala i v případě Obvodního soudu pro Prahu 4, tudíž i z tohoto soudu jsem vzorek nezískala. Poslední ztrátu vzorku mi způsobila odpověď na mou žádost ze strany Okresního soudu v Českém Krumlově. Tento soud mi mou žádost o poskytnutí informace odmítl. Odůvodnění pak spočívalo ve skutečnosti, že povinnost soudu jako povinného subjektu k poskytování informací se nevztahuje na dotazy ohledně názorů, budoucího rozhodnutí a na vytváření nových informací. Argument k odmítnutí žádosti pak zněl takto: „*Vzhledem ke skutečnosti, že zdejší soud neeviduje a ani nemá povinnost evidovat v*

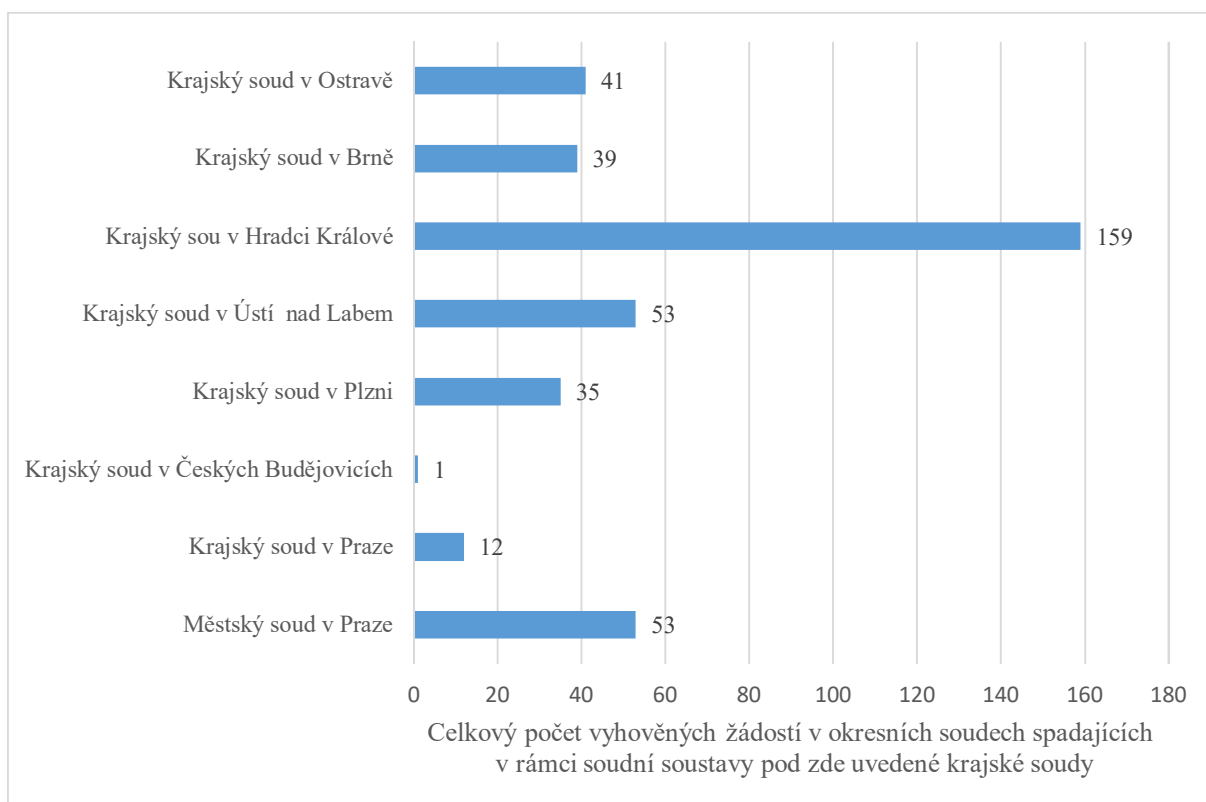
⁵⁸ Příloha č.1 – přípis z Okresního soudu v Pardubicích ze dne 20. 12. 2019

informačním systému požadované údaje způsobem, který by umožnil jejich vyhledání, byla žádost o poskytnutí informace odmítnuta.“⁵⁹ Můj názor na věc je s ohledem na odpovědi ostatních okresních soudů zcela odlišný, nicméně jsem proti tomuto odmítavému rozhodnutí odvolání nepodávala a smířila jsem se se ztrátou dalšího vzorku ze své statistiky.

V rámci přehlednosti a úplnosti statistiky vyvstala v průběhu zpracovávání sesbíraných statistických dat potřeba informaci o počtu přiznaných bezplatných obhajob za rok 2018 doplnit o údaj o počtu podaných žádostí o přiznání bezplatných obhajob za rok 2018. Obeslala jsem tedy výše zmíněné okresní soudy ještě jednou, a to s prosbou o tuto doplňující informaci. Těmto žádostem bylo vyhověno bez problému. Získala jsem tak potřebná data k vytvoření statistik jak jednotlivých soudů, tak při zprůměrování i k vytvoření statistik soudních krajů.

6.2. Výsledná statistika soudních krajů

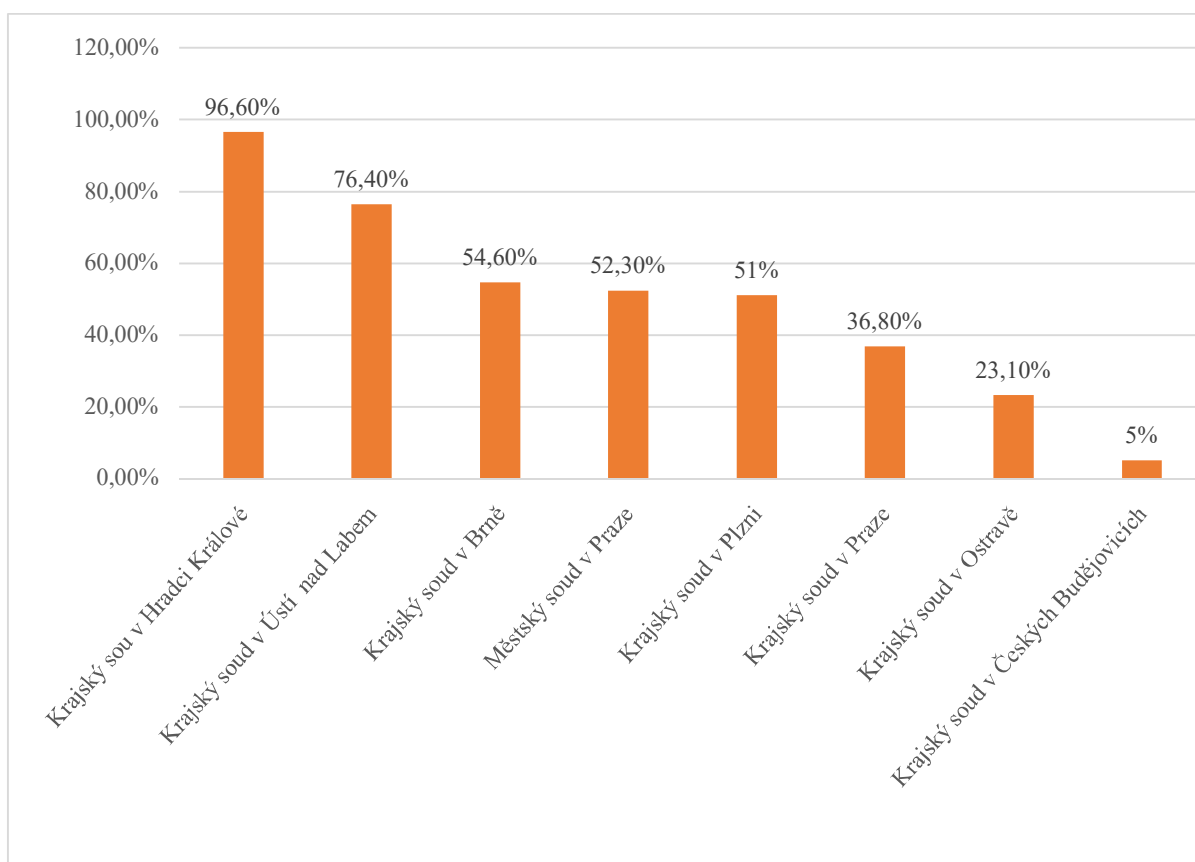
Nejprve pro představu vkládám graf, ve kterém jsou uvedeny konkrétní počty žádostí o bezplatnou obhajobu v trestních řízeních za rok 2018, kterým bylo vyhověno u jednotlivých soudů ze všech soudních krajů.

⁵⁹ Příloha č.2 – přípis z Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 18. 12. 2019

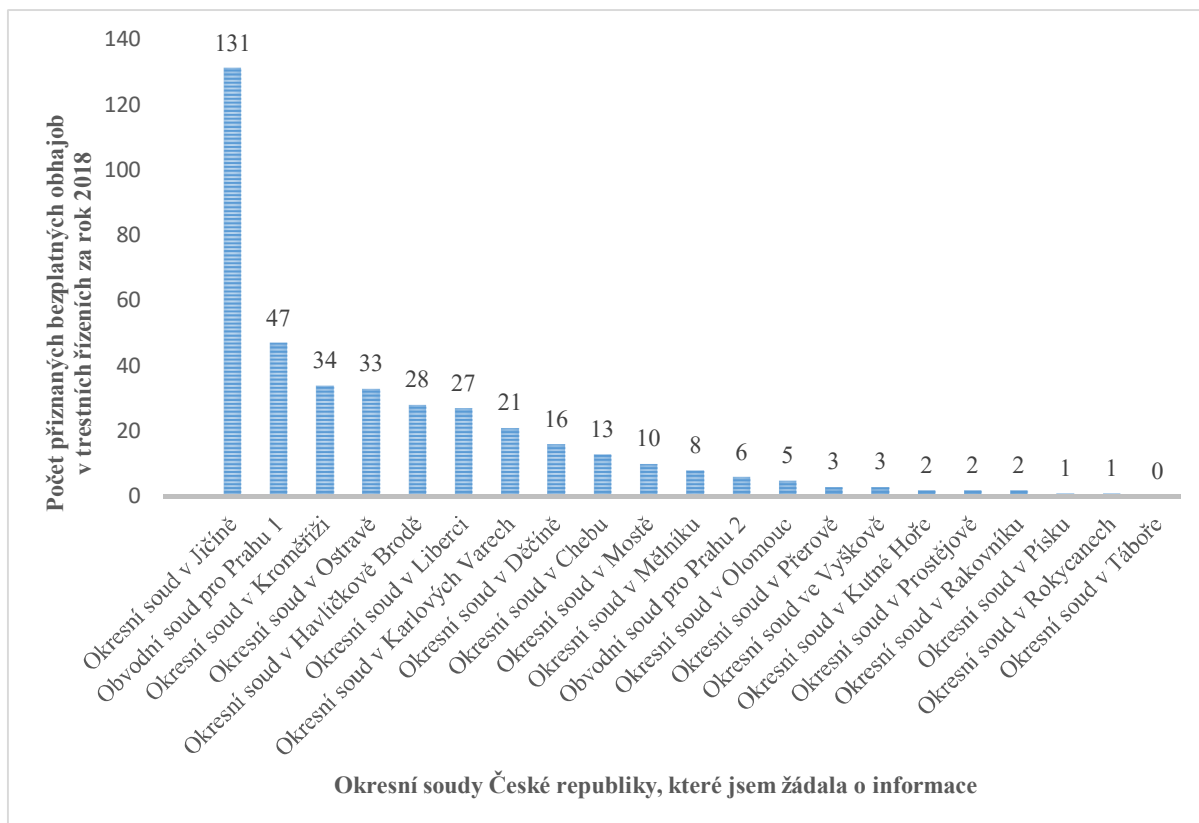
V tomto grafu vyčnívají dvě čísla, jejichž výpovědní hodnota není úplně přesná. Důvod toho lze spatřovat ve faktu, že u obou těchto prvků grafu chybí jeden vzorek k zapracování do statistiky. Co se týče hodnoty nejvyšší, tedy té, která je uvedena u Krajského soudu v Hradci Králové, zde jsem získala pouze dva vzorky, a to informace z Okresního soudu v Jičíně a Okresního soudu v Havlíčkově Brodě. Jak lze vidět ze statistik jednotlivých soudů, většinu této hodnoty tvoří počet bezplatných obhajob priznaných u Okresního soudu v Jičíně. U hodnoty nejnižší, tedy u Krajského soudu v Českých Budějovicích, jsem taktéž získala pouze dva vzorky. Jak jsem již zmínila výše, moje žádost, podaná k Okresnímu soudu v Českém Krumlově, byla odmítnuta.

Za velmi podstatné informace, které jsou výsledkem mé práce, považuji ty obsažené v následujícím grafu. Ten ukazuje, jaká je průměrná úspěšnost žádostí podaných v jednotlivých soudních krajích. Může se jednat o určitý ukazatel toho, které okresní soudy na žádosti odpovídají kladně, a které naopak ne, podle toho, pod jaký krajský soud spadá v rámci soudní soustavy České republiky okresní soud, ke kterému se žádost podává.

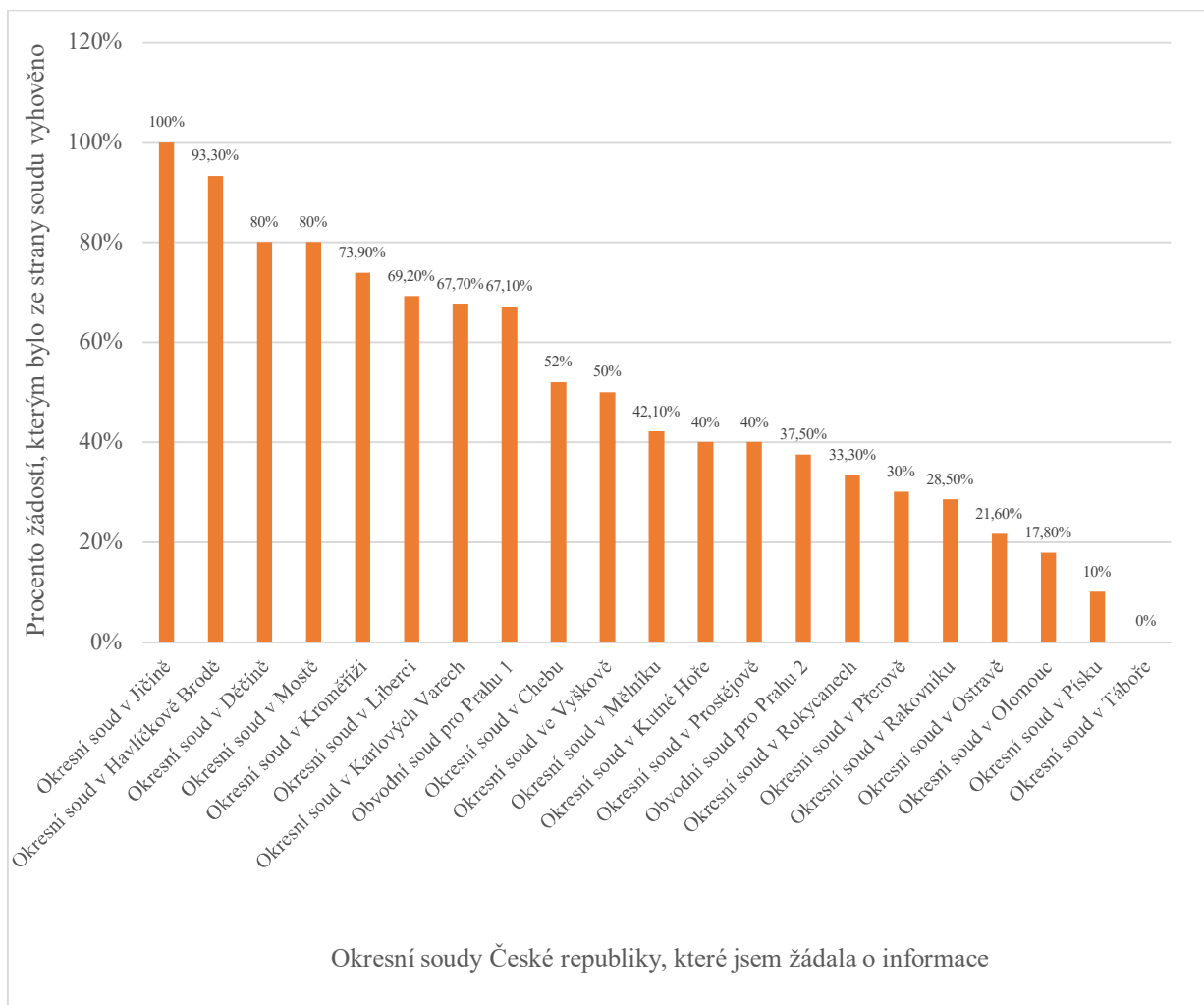
6.3. Výsledné statistiky jednotlivých soudů

Nyní vkládám graf, který znázorňuje konkrétní počty žádostí o bezplatnou obhajobu v trestních řízeních za rok 2018, kterým bylo vyhověno u jednotlivých soudů. Tyto počty se u každého soudu velmi liší. Překvapilo mě, že zde není přímá úměra mezi počtem podaných žádostí a například počtem obyvatel na dané město.

Zde mě opět zaujaly dvě hodnoty, a to taktéž nejnížší a nejvyšší. Okresní soud v Táboře za rok 2018 nepřiznal v rámci trestního řízení ani jednu bezplatnou obhajobu. Sama o sobě zní tato věta vcelku kontroverzně, avšak při srovnání s tím, že bylo u tohoto soudu podáno celkově 5 žádostí o tuto obhajobu, jeví se stav jako zcela běžný. Co se týče Okresního soudu v Jičíně, zde mi byla poskytnuta informace o tom, že byla bezplatná obhajoba přiznána za rok 2018 celkem v 131 případech. Nebylo by na tom nejspíš nic zvláštního, ovšem fakt, že celkový počet podaných žádostí o tuto obhajobu je stejný, už poměrně zvláštní je.

Proto považuji za nutné taktéž zpracování grafu, kde je zobrazena úspěšnost podaných žádostí u jednotlivých soudů. Tuto jsem vyjádřila procentuálně, dělením počtu žádostí, kterým bylo vyhověno, v poměru s počtem všech žádostí, které byly u daného soudu podány.

Jak lze vidět u tohoto grafu, procentuální hodnoty u jednotlivých okresních soudů se velmi různí. Jelikož nemám k dispozici informace o tom, kolik z celkového počtu podaných žádostí bylo zamítnuto a kolik bylo odmítnuto, nelze s jistotou říct, jaké okolnosti stojí za úspěšností či neúspěšností podaných žádostí. V případě odmítnutých žádostí může jít jen o později nedoplněné špatně uvedené obligatorní náležitosti žádosti, v případě těch zamítnutých nejspíš půjde ve většině případů o nedostatečné doložení nepříznivých majetkových poměrů žadatele. Soudce o žádostech rozhoduje podle svého uvážení, tudíž i konkrétní osoby soudců mohou úspěšnost žádostí velmi ovlivnit.

7. Komparace českého pro bono právního systému se slovenským

Pro porovnání situace v České republice a na Slovensku je vhodné podotknout, že jsou obě tyto země součástí aliance „Visegrádská skupina – V4“, regionálního uskupení čtyř států střední Evropy: Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko. V těchto státech se systém bezplatné právní pomoci vždy musí vyskytovat, avšak v jednotlivém nastavení institutů a podmínek k dosažení nároku na tuto pomoc se stát od státu liší. Stejně tak je rozdílné, zda a jakým způsobem jsou pro bono systémy zakotveny v právních rádech těchto zemí.⁶⁰

Právě Slovensko má poměrně přehlednou a ucelenou právní úpravu týkající se bezplatné právní pomoci. Na rozdíl od roztržitého systému pro bono služeb v České republice nalezneme na Slovensku právně zakotvený tzv. duální, kombinovaný systém státem zajišťované právní pomoci nemajetným. Zmíněná dualita spočívá v rozčlenění pomoci na tu, která je poskytována v rámci soudního řízení, a na tu, která je potřebná v mimosoudním řešení sporů či osobních situací. Toto dělení nalezneme taktéž v českém pro bono systému, avšak rozdíl spočívá v komplexnosti právní úpravy forem pomoci mimo soudní řízení. Ta není v českém právním řádu k nalezení.⁶¹

7.1. Právní pomoc poskytovaná v rámci soudního řízení

Tato první část kombinovaného systému se na Slovensku shoduje provedením s Českou republikou. Jedná se o právní pomoc, která je osobám v tíživé životní situaci poskytována soudy, u kterých se vede řízení, jichž jsou tyto osoby účastníky. Ve stručnosti zmíním, jakou formu a podmínky pomoci nalezneme v občanskoprávním řízení. Co se totiž týče řízení trestního, zde se slovenská úprava shoduje s tou českou (popsanou výše), ačkoli má každý stát v platnosti kompletně reformovaný svůj trestní řád.⁶²

Po rozdělení Československa si oba státy ponechaly v platnosti zákon č. 99/1963 Sb., česká verze se nazývá „občanský soudní řád“, slovenská „občiansky súdny poriadok“. Každý stát si svoji verzi novelizoval v průběhu času podle svého uvážení s ohledem na zakomponování předpisu do svého právního řádu. Když byl na území obou států tento zákon účinný, právní úprava bezplatné právní pomoci v občanskoprávním řízení byla totožná jak v České republice, tak i na Slovensku. Tam však na rozdíl od našeho státu došlo ke zrušení tohoto zákona a 17. 7.

⁶⁰ BENÁK, Jaroslav a kol. *Bezplatná právní pomoc v České republice*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 71

⁶¹ PRO BONO ALIANCE. *Slovenská inspirace pro úpravu státem zajišťované právní pomoci* [online]. [cit. 2020-03-08]. Dostupné na: http://www.bezplatnapravnipomoc.cz/bulletin/slovensko#_ftn1

⁶² Slovenský zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, v znení neskorších predpisov

2015 vešel v platnost zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok. Reformované znění obsahuje dva instituty, které v řízení zohledňují nemajetnost osob zúčastněných na řízení.⁶³

Jedním je (ve své podstatě nezměněný) institut osvobození od soudních poplatků. To se stejně jako v české právní úpravě dělí na osvobození věcné – povětšinou nesporné řízení, na jejichž výsledku je veřejný zájem, osobní – povaha a postavení osob odůvodňuje osvobození a individuální – tedy na základě rozhodnutí soudu.⁶⁴ Soud pak o tom rozhoduje na návrh strany podle ustanovení § 254 zákona č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok (před reformou toto upravovalo ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok). K tomu, aby soud vyhověl návrhu na osvobození od soudních poplatků, je třeba splnit kumulativně dva zákonné předpoklady, a to podání návrhu se všemi zákonnými náležitostmi a osobní a majetkové poměry navrhovatele, které osvobození odůvodňují. V porovnání s předchozí úpravou byla vypuštěna podmínka, že nesmí jít o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Přesto se však bude vyžadovat splnění těchto nezakotvených podmínek, jelikož se ustanovení bude vykládat v souladu se základními principy civilního procesu. Další změnu lze pozorovat v náležitostech návrhu, kdy v předchozí úpravě bylo obligatorní součástí doložení majetkových poměrů na zákonném formuláři nebo rozhodnutí o hmotné nouzi osoby. Aktuálně toto vyžadováno není, v návrhu uvede navrhovatel odůvodnění podle svého uvážení, důvod se nemusí týkat jen majetkových poměrů, ale také sociálních i jiných. V současné době je tedy slovenská právní úprava osvobození od soudních poplatků obdobná té české.⁶⁵

Druhým pro bono institutem v občanskoprávním řízení na Slovensku bylo původně ustanovení zástupce, jak je to zakotveno v naší právní úpravě. Současně s tímto mohl soud účastníky poučit o možnosti obrátit se na Centrum právní pomoci. V rámci sjednocení byla právní pomoc v netrestních věcech svěřena výlučně Centru právní pomoci. V současné době tak Civilný sporový poriadok ve svém ustanovení § 160 odst. 2 upravuje jen poučení ze strany soudu o možnosti strany sporu obrátit se na Centrum právní pomoci (o tomto se podrobněji rozepíšu níže). Poskytování právní pomoci prostřednictvím Centra právní pomoci je alternativou k zastoupení advokátem pro fyzické osoby, které v důsledku své materiální situace nemohou využívat právní služby advokáta. Uvedené poučení by měl poskytovat soud na začátku jednání. Toto poučení nebude poskytovat, pokud bude stranou stát, státní orgán,

⁶³ Slovenský zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov

⁶⁴ Slovenský zákon č. 71/1992 Zb. zákon Slovenskej národnej rady o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, v znení neskorších predpisov

⁶⁵ ŠTEVČEK, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 908 - 922

právnícká osoba, fyzická osoba, která má vysokoškolské právnické vzdělání, nebo která již je zastoupena.⁶⁶

7.2. Ostatní právní pomoc

Jedná se o druhou část tzv. duálního systému. V této oblasti je Slovensko dle mého názoru před Českou republikou napřed, a to konkrétně z důvodu ucelené právní úpravy systému poskytování právní pomoci těm, kteří se nacházejí v situaci bránící jim v přístupu k soudu. Ačkoli v současné době nelze v českém právním řádu nalézt předpis, který by souhrnně upravoval problematiku bezplatné právní pomoci, již dne 22. července 2005 vešel na území Slovenska v platnost zákon č. 327/2005 Z. z., zákon o poskytování právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. Účelem tohoto zákona je vytvořit systém poskytování této pomoci a zabezpečit jeho správné fungování. Stanoví podmínky, postup fyzických osob a příslušných orgánů v jednání o nároku na přiznání právní pomoci a institucionální zabezpečení.

Podstatné je ale to, že je tímto zákonem zřízeno již výše zmíněné Centrum právní pomoci (dále jen „CPP“) jako státní rozpočtová organizace, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo spravodlnosti Slovenské republiky. Smyslem práce centra je poskytovat kvalitní a komplexní právní pomoc ve vymezených oblastech lidem, kteří si nemohou dovolit právní služby zaplatit. Právní pomoc je poskytována prostřednictvím zaměstnanců CPP (těmi jsou právníci a sociální pracovníci) a advokátů, kteří jsou pro tyto účely na svou vlastní žádost zapsáni do seznamu advokátů vedeného Advokátní komorou. CPP má 15 kanceláří v těchto městech: Banská Bystrica, Bratislava, Humenné, Komárno, Košice, Liptovský Mikuláš, Nitra, Prešov, Rimavská Sobota, Svidník, Trenčín, Trnava, Tvrdošín, Žiar nad Hronom, Žilina. V současné době je však zřízeno několik dalších kontaktních míst. Pokud jde o formy možné právní pomoci, kterou může CPP nabídnout, jedná se o právní poradenství (konzultace), mediaci (mimosoudní řešení sporu), sepsání podání určené soudům (návrhy, žaloby apod.) nebo zastupování před soudem určeným advokátem. Pomoc se poskytuje jak před zahájením řízení, tak ve vnitrostátních řízeních (kromě řízení trestního), ale i v řízeních přeshraničních.⁶⁷

Na závěr této komparace zmíním podmínky k poskytnutí právní pomoci ve vnitrostátním sporu právě Centrem. Ty se liší v závislosti na tom, jestli je pomoc poskytována bezplatně nebo se žadatel o pomoc podílí na placení nákladů alespoň z 20% celkové částky.

⁶⁶ ŠTEVČEK, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 598 - 604

⁶⁷ CENTRUM PRÁVNEJ POMOCI. Informácie pre klientov [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné na: <http://www.centrumpravnejpomoci.sk/o-nas/informacie-pre-klientov>

Fyzická osoba má právo na poskytnutí právní pomoci bezplatně, pokud:

a) její příjem nepřesahuje 1,4násobek sumy životního minima ustanoveného zvláštním předpisem a nemůže si svým majetkem zajistit zaplacení právních služeb,

b) nejde o zřejmě bezúspěšný spor a

c) hodnota sporu převyšuje hodnotu minimální mzdy (to neplatí u sporů, které nejdou vyčíslit penězi).

Pokud žadatel splní ostatní podmínky, avšak jeho příjem činí více než 1,4násobek a zároveň méně než 1,6násobek minimální mzdy, má nárok na právní pomoc, na jejíž placení se bude podílet jen z jedné pětiny.⁶⁸

⁶⁸ Slovenský zákon č. 327/2005 Zb. zákon o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

8. Závěr

Z mého pohledu je zavedení bezplatné právní pomoci jako celku v každém demokratickém státě nezbytné. Poskytnutí určité „první právní pomoci“ lidem, kteří jsou ve finanční či jiné nouzi, je i dle mého názoru důležité, aby jim právo nebylo odepřeno. Při zpracovávání tohoto tématu jsem si dala za cíl objasnit typy a formy právní pomoci lidem v této tísní, rozdílů v tom, jaké jsou možnosti v jednotlivých druzích soudního řízení, ale i to, kam se může člověk, který si nemůže dovolit právní služby advokáta, obrátit, i když není stranou žádného soudního řízení. Po mém zkoumání a studování podmínek pro dosažení nároku na bezplatnou právní pomoc bych však určité změny v tomto systému navrhovala.

Dosažení nároku na jakoukoli bezplatnou právní pomoc bych podmínila tím, že by tíživá situace, ve které se osoba nachází (a která je podmínkou nároku na pomoc), musela být nezaviněná. Jinými slovy, aby si za tuto tíživou situaci osoba nemohla sama. Zohlednila bych nejspíš jen zavinění ve formě úmyslu (přímého i nepřímého). Aby systém a nastavení podmínek nebylo příliš přísné, nároku na bezplatnou právní pomoc by člověk dosáhl (při splnění dalších podmínek) i v případě, že by se do své tísně dostal z nedbalosti – nevědomé i vědomé. Jsem si vědoma, že by se nejspíš dost zkomplikovalo řízení o žádostech o jednotlivé formy bezplatné právní pomoci. Muselo by probíhat dokazování, kde by se zjišťovala příčina nouze, což by nebylo hospodárné. Na druhou stranu by se zamezilo případům, kdy jsou přiznávány různé formy právní pomoci bezplatně i osobám, které se v tíživé situaci ocitly například kvůli své trestné činnosti. Zamezení takovýmto i jiným případům by zase vedlo ke snížení počtu přiznaných a poskytnutých forem pomoci. Ze své pozice nejsem schopna říct, které nastavení podmínek by bylo hospodárnější, nicméně mi přijde mnou navržená verze spravedlivější.

Dalším bodem k zamyšlení nad určitou změnou je podle mého názoru zvýšení motivace osob, které právní pomoc poskytují. Já osobně se domnívám, že je v České republice jen hrstka advokátů, kteří si svoji profesi vybrali jen kvůli tomu, aby lidem zajišťovali spravedlnost. Myslím si, že většina advokátů dělá svou profesi především kvůli vysokému finančnímu ohodnocení. Možná je můj pohled příliš skeptický, nicméně si neumím představit advokáta, který je nadšený z práce, za kterou dostane v podstatě zanedbatelnou finanční odměnu. Ne vždy je tato odměna zanedbatelná, avšak většinou je nižší než částka, kterou by si advokát účtoval bez určení k právní pomoci. V souvislosti s tím mě napadá, jestli je taková pomoc vůbec efektivní, když by se mezi advokáty mohli objevit i tací, pro které je spíše přítěží takovou pomoc poskytovat. Myslím si, že motivace advokátů k těmto úkonům je v našem systému

poměrně nedostatečná. To by se mohlo odrážet v kvalitě služeb poskytnutých pro bono. Myslím si totiž, že píle a snaha o co nejlepší výsledek jsou velmi úzce spjaty s motivací.

V současné době v českém právním řádu nalezneme motivaci pasivní (represivní) ve formě kárných opatření za nesplnění povinností advokáta. Kárně odpovědnému advokátovi tak může být Českou advokátní komorou uloženo kárné opatření jako například napomenutí, veřejné napomenutí, pokuta s omezenou výší částky, dočasný zákaz výkonu advokacie nebo i vyloučení ze seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou.⁶⁹

Co se však týče motivace aktivní, existují dle mého názoru určité nedostatky. Aktivní motivaci bych pro mou potřebu rozdělila na aktivní motivaci finanční a jinou. Finanční odměna od státu za poskytování bezplatné právní pomoci je dle mého názoru tak nízká, že advokáty motivovat nemůže. Většina advokátů tak za tyto úkony dostane finanční odměnu sníženou (dle slov advokátů až zanedbatelnou), případně jsou advokátům jen hrazeny vynaložené náklady, a v některých případech nedostanou advokáti finanční odměnu dokonce žádnou.⁷⁰ Z těchto skutečností mi vyplývá, že by změna systému výpočtu finanční odměny za poskytování právní pomoci mohla vést ke zlepšení kvality této pomoci. Za tzv. aktivní motivaci jinou považuji odměnu, která nespočívá ve finančním ohodnocení, ale v jiné výhodě, která by pro advokáta z poskytnutí bezplatné právní pomoci vyplývala. Jelikož odměnu advokátům určuje Česká advokátní komora, dokázala bych si představit, že by jako odměnu za tuto pomoc mohla zavést například slevu na koupi knihy o prohlášení o pravosti podpisu (jejíž cena dosahuje dle mého názoru poměrně vysoké částky peněz) nebo třeba snížení příspěvků na činnost České advokátní komory.

Vzhledem k tomu, že k této problematice nenalezneme mnoho literatury, čerpala jsem informace taktéž z ověřených internetových zdrojů, které ve většině případů spadají pod záštitu ministerstev. Tyto zdroje mi daly možnost vytvořit ve své diplomové práci z mého pohledu ucelený systém bezplatné právní pomoci v České republice, který jsem v jedné z kapitol srovnala se systémem slovenským. Ve slovenské právní úpravě by mohla Česká republika čerpat inspiraci nejspíš v mnoha oblastech, ať už v pozitivním či negativním slova smyslu. V mé práci jsem se však seznámila se slovenskou úpravou pouze v oblasti bezplatné právní

⁶⁹ Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. Bezplatná právní pomoc [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1903>

pomoci, a tak se domnívám, že zde by se Česká republika měla inspirovat pozitivně a zpracovat komplexní úpravu této problematiky, jak je tomu právě na Slovensku.

Jako praktickou část své práce jsem si zvolila zpracování statistik ohledně bezplatné obhajoby v trestních řízeních. Získávání informací mi dalo nejen přehled o tom, jakým způsobem soudy o bezplatné obhajobě rozhodují, jaký je rozdíl v rozhodování podle toho, o který konkrétní soud v České republice jde, ale také jsem získala zkušenosti s žádáním soudů o potřebné informace a s následnou (někdy ne úplně jednoduchou) komunikací se soudními úředníky. Zpracovala jsem do této analýzy problematiky několikrát výše zmíněnou novelu, ale pracovala jsem s celou aktuální právní úpravou v této oblasti, a tak mi psaní této diplomové práce bylo velkým přínosem.

Seznam použité literatury

Publikace

KOPAL, Jiří. Právní služby: pro bono a pomoc zajišťovaná státem. Nakladatelství Artron 2005, s.r.o., 2008. 104 s.

MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. 1. vyd. C. H. Beck, 2001. 255 s.

SVOBODA, Karel a kol. Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 458 s.

JOHNSTONE, Quintin, HOPSON, Dan. Lawyers and their work, Indianapolis: Bobbs-Merlin, 1967, 604 s.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 656 s.

BÍLEK, Petr a kol. Notářský řád. Komentář. 5 vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 944 s.

WALTR, Robert. Zákon o soudních poplatcích. Komentář. 2 vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 152 s.

SVOBODA, Karel a kol. Občanský soudní řád. Komentář 2 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 1632 s.

BENÁK, Jaroslav a kol. Bezplatná právní pomoc v České republice 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 90 s.

CHUDOBA, Marek. Povinný správní poplatek coby odepření právní ochrany nemajetnému aneb bez peněz se chudý práva u správního orgánu nedovolá? Právní rozhledy, 2017, č. 5, s. 183

JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, 7. vydání. Leges, 2017. 1312 s.

JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní, 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018, Leges, 2018.

VICHEREK, Roman. Bezplatná obhajoba – okamžik vzniku nároku. Trestněprávní revue, 2015, č. 10, s. 225

FILIP, Jan a kol. Zákon o Ústavním soudu. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2007. 944 s.

ŠTEVČEK, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2016, 1544 s.

Právní předpisy

- zákon č. 258/2017 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 358/1992 Sb., zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 417/2004 Sb., zákon o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 523/1992 Sb., zákon České národní rady o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 634/2004 Sb., zákon o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky
- zákon č. 182/1993 Sb., zákon o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
- slovenský zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, v znení neskorších predpisov
- slovenský zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov

- slovenský zákon č. 71/1992 Zb. zákon Slovenskej národnej rady o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, v znení neskorších predpisov
- slovenský zákon č. 327/2005 Zb. zákon o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Judikáty

- nález Ústavného soudu ze dne 19. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/09
- nález Ústavného soudu ze dne 11. května 1999, sp. zn. I. ÚS 13/98
- usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. dubna 2006, č. j. 8 As 21/2005 – 101

Internetové stránky

- JIROUSEK, Vladimír. Bezplatné právní poradenství [online]. cak.cz, ze dne 26. 6. 2018. [cit. 2019-11-02]. Dostupné na <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2617>
- PRO BONO ALIANCE. O projektu [online]. potrebujipravnik.cz [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <http://www.potrebujipravnik.cz/o-projektu>
- PRO BONO ALIANCE. Poslání a cíle [online]. probonoaliance.cz [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <http://www.probonoaliance.cz/cz/o-nas/poslani-a-cile>
- IURIDICUM REMEDIUM. O nás/kontakt [online]. iure.org [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <http://www.iure.org>
- IURIDICUM REMEDIUM. Program Právní pomoc [online]. iure.org [cit. 2020-03-02]. Dostupné na: <https://iure.org/d/14/program-pravni-pomoc>
- ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. Právní služby [online]. cak.cz [cit. 2020-01-29]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3252>
- ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN. O nás [online]. obcanskeporadny.cz [cit. 2020-01-30]. Dostupné na: <https://www.obcanskeporadny.cz/cs/o-nas>
- SCHEJBALOVÁ, Irena. Bezplatná právní pomoc po 1. 7. 2018. Informace pro žadatele [online]. cak.cz [cit.2020-02-28]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2617>

- TURZOVÁ BALOGHOVÁ, Erika. Nové možnosti bezplatné právní pomoci žadatele [online]. dvs.cz [cit. 2020-02-28]. Dostupné na: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6766624>
- PRO BONO ALIANCE. Slovenská inspirace pro úpravu státem zajišťované právní pomoci [online]. bezplatnapravnipomoc.cz [cit. 2020-03-08]. Dostupné na: http://www.bezplatnapravnipomoc.cz/bulletin/slovensko#_ftn1
- CENTRUM PRÁVNEJ POMOCI. Informácie pre klientov [online]. centrumpravnejpomoci.sk [cit. 2020-03-20]. Dostupné na: <http://www.centrumpravnejpomoci.sk/o-nas/informacie-pre-klientov>
- ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. Bezplatná právní pomoc [online]. cak.cz [cit. 2020-02-27]. Dostupné na: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1903>

Abstrakt

Tato práce je založena na principu neomezeného přístupu k soudu a na názoru, že právo není výsadou pouze vybrané skupiny osob, nýbrž všech. Obsahuje vymezení základních pojmů z této právní oblasti, popis možností osob, které mohou právní pomoc poskytovat, ale také rozdělení pro bono institutů z hlediska fáze sporu či jiného právního problému, ve které vyvstane potřeba odborné pomoci. Naleznete zde vysvětlení systému právní pomoci, který je zprostředkovaný Českou advokátní komorou. Pro zachování objektivity se pracuje se statistikou, přehlednost je zajištěna vložением grafů a tabulek. Diplomová práce obsahuje taktéž komparaci českého pro bono systému se systémem slovenským, aby byl náhled na problematiku komplexnější.

Abstract

This thesis is based on the premise of unobstructed access to the court and on the opinion, that the law is not the privilege of certain group of people rather than it applies to everyone equally. It contains the definitions of basic terms from this field, list of options for people who give legal advice, and also division of pro bono institutes based on the stage of the dispute or other legal issue, in which the need for expert help has risen. You will find an explanation of legal aid system provided by Czech Bar Association. To maintain objective perspective, thesis works with statistics, the transparency is achieved thanks to inserted charts and tables. This diploma thesis also contains a comparison of Czech pro bono system with the system in Slovakia, just to make the overview of this topic more complex.

Klíčová slova

bezplatná obhajoba, Česká advokátní komora, ochrana práv nemajetných, právní pomoc, pro bono.

Key words

Czech Bar Association, free legal defense, legal aid, pro bono, protection of the rights of poor.

č.j. 41 Si 718/2019

OKRESNÍ SOUD V PARDUBICÍCH

Na Těšle 118, 530 95 Pardubice

tel.: 466 750 111, fax: 466 530 345, e-mail: podatelna@osoud.pce.justice.cz, IDDS: 5h6abkg

NAŠE ZNAČKA: 41 Si 718/2019

VAŠE ZNAČKA:

VYŘIZUJE:

DATUM: 20.12.2019

Pani
Michaela Pazderová
798 06 Otaslavice 535

Oznámení o výši úhrady za poskytnutí informací dle § 17 odst. 3 InfZ

Na základě Vaší žádosti ze dne 10.12.2019, soudn došlé dne 12.12.2019, o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., v platném znění, týkající se sdělení počtu přiznaných bezplatných obhajob v trestních řízeních za rok 2018, sdělují následující:

Vzhledem k tomu, že informační systém soudu neumožňuje elektronické získání požadovaných informací, bude muset být provedeno jejich ruční vyhledání, to znamená kontrolu příslušných spisů v počtu 773 ks (roční nápad věci agendy „T“, tj. nápad 844 osob za rok 2018) a následně výsledky mechanicky sumarizovat. Vyhledání požadované informace v informačním systému a jeho zpracování trvá cca 5 minut u jednoho spisu, pokud spis obsahuje pouze jednoho obžalovaného. Obsahuje-li spis více obžalovaných, čas se dále prodlužuje.

Vyhledání a zpracování počtu rozhodnutí v požadované kombinaci znaků o celkovém počtu 773 ks spisů v souladu s § 17 odst. 3 InfZ představuje mimořádně rozsáhlou práci, s níž zákon pojí finanční úhradu (výše úhrady se řídí § 4 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 14. 7. 2011, č. j. 286/2011-OT-OSV, kterou se stanoví sazebník úhrad za poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů, podle níž činí výše úhrady za každou hodinu práce jednoho pracovníka 200 Kč).

V daném případě si při rychlosti vyhledání a zpracování cca 5 minut na jeden spis, včetně následné ruční sumarizace výsledků a vypravení žádosti, toto šetření vyžádá 65 hodin práce, proto za mimořádně rozsáhlé zpracování požaduje Okresní soud v Pardubicích úhradu ve výši 13 000 Kč.

Částku 13 000 Kč uhradte na účet Okresního soudu v Pardubicích, vedený u ČNB v Hradci Králové, č. účtu 19-625561/0710, pod variabilním symbolem 417182019.

Poskytnutí požadovaných informací je podmíněno zaplacením shora uvedené úplaty. Pokud nebude uvedená částka zaplacena do 60 dnů ode dne oznámení výše úhrady, bude Vaše žádost odložena (§ 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb.).

Proti stanovení výše úhrady si můžete podat stížnost podle § 16a odst. 1 písm. d) zák. č. 106/1999 Sb., k Ministerstvu spravedlnosti ČR, prostřednictvím zdejšího soudu.

Mgr. Bc. Ivana Kaiserová, v.r.
ředitelka správy soudu

Příloha č. 2

č. j. 20 Si 93/2019

OKRESNÍ SOUD V ČESKÉM KRUMLOVĚ

Linecká 284, 381 20 Český Krumlov

tel.: 380 706 111, fax: 380 706 170, e-mail: podatelna@osoud.ckr.justice.cz, ISDS: mzvabvm

NAŠE ZNAČKA: 20 Si 93/2019

VYŘIZUJE: Mgr. Michaela Valenová

DNE: 18. 12. 2019

Vážená paní
Michaela Pazderová
Otaslavice 535
798 06 Otaslavice

Okresní soud v Českém Krumlově na základě žádosti paní Michaely Pazderové, narozené 1. 3. 1996, bytem Otaslavice 535, 798 06 Otaslavice, o poskytnutí informace ze dne 10. 12. 2019,

vydává

podle § 15 odst. 1 a § 20 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „InfZ“), toto

rozhodnutí:

Podle § 2 odst. 4 a § 15 odst. 1 InfZ se odmítá žádost žadatelky o poskytnutí informace týkající se počtu přiznaných bezplatných obhajob v trestních řízeních za rok 2018.

Odůvodnění:

Dne 12. 12. 2019 byla Okresnímu soudu v Českém Krumlově doručena žádost shora označené žadatelky o poskytnutí informace týkající se počtu přiznaných bezplatných obhajob v trestních řízeních za rok 2018.

Podle § 2 odst. 1, 4 InfZ jsou povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce. Povinnost poskytovat informace se však netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.

Vzhledem ke skutečnosti, že zdejší soud neeviduje a ani nemá povinnost evidovat v informačním systému požadované údaje způsobem, který by umožnil jejich vyhledání, byla žádost o poskytnutí informace odmítnuta.

Poučení:

Proti rozhodnutí lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení prostřednictvím Okresního soudu v Českém Krumlově. O odvolání rozhoduje nadřízený orgán, jímž je Ministerstvo spravedlnosti ČR.

S pozdravem

JUDr. Milena Hrdličková v. r.
předsedkyně soudu

Shodu s prvopisem potvrzuje Mgr. Michaela Valenová.